ШЭНЭ ЖЭЛЭЭР, НҮХЭДҮҮД!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 1 (17124) | 1986 оной январиин 1, среда | Сэн 3 мүнгэн.

СОВЕТ АРАДТА ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ХАНДАЛГА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. ГОРБАЧЕВОЙ совет телевиденеэр хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Хэдэхэн минутын үнгэрхэдэ, Кремлиин курантнууд Шэнэ жэлэй эхилһэн тухай соносхожо, дохёо үгэхэ юм. Энэмнай ходоо зүрхэ сэдьхэл онсо ехээр доһолгоһон үе саг болодог гээшэ. Хэр угһаа хойшо оршон ерэһэн Шэнэ жэл бүхэнтэй хүнүүд шэнэ этигэл найдалаа холбодог, үнгэржэ байһан жэлэй үрэ дүнгүүдые ухаан бодолдоо сэгсэлдог гээшэ. Энэ үдэр бидэ түрэл саданартаа, дүтынгөө хүнүүдтэ, ханинартаа, нүхэдтөө Шэнэ жэлэй амаршалгануудые эльгээдэг, ажабайдалдаа эгээл һайн һайхан амжалтануудые түйлахыень хүсэдэг байнабди.

Ажал хадаа бүхы амжалта түйлалтануудай эшэ үндэһэн гэжэ тоологдодог гээшэ. Үнэхөөрөөшье, ажабайдалда тиимэл байдаг. Үнгэржэ байһан 1985 он эршэтэ габшагай ажалай ерээдүйдэ этигэл найдалай, эрэлхэг түсэб зорилгонуудай жэл боложо, манай дурасхаалда үлэхэ юм гэжэ таанад зүбшөөжэ байгаа ёһотойт гэжэ һананаб.

Жэлэй эхиндэ арадай ажахыда ямар ехэ бэрхэшээл түбэгүүдтэй ушарһанаа бидэ бултадаа һайн һананабди. Ажал хэрэгээ һайжаруулжа, юрэнхыдөө экономикодо муу бэшэ үрэ дүнгүүдтэйгээр байгша онииие түгэсхэхын тула бүхы партиин, бүхы арадай зүгһөө асари ехэ хүсэлэл оролдолгонууд гаргагдаһан байгаа. Үнгэрһэн жэл бүри, һайн, үнэн зүб, оюун ухаан бодолоороо баялиг ажабайдалай, тэрэнэй социалис эдэбхи үүсхэлнүүдые, гол ёһонуудые саашадань батадхахын аша туһада бидэнэй хамтаараа бэелүүлһэн габшагай ажалай жэл болобо.

Үнгэржэ байһан жэл бидэнэртэ ехэ һургаал абама, үе сагай дабшалтые хурдадхаһан үйлэ хэрэгүүдээр баян байгаа. Бидэ ехэ ажал хэрэгүүдые бэелүүлхын түлөө габшагайгаар, эршэ дэлисэтэйгээр тэмсэбэбди. Мүнөө бидэ манай арга боломжонуудые тодо хурсаар харанабди, түйлаһан амжалтануудаа бодотоор сэгнэнэбди, ерээдүйдэ ехэ түсэбүүдые хараалнабди. Социалис байгуулалтын асари ехэ хүсые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхые хүсэнэбди. Общество соо болоһон ехэ хубилалтанууд тухай, ажабайдалай бүхы талые — экономикые, соёлые, социальна байдалые нарижуулан һайжаруулха замда эршэмтэйгээр, бата найдамтайгаар дабшаха тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Гэбэшье, хүндэтэ нүхэдүүд, бидэ имагтал Коммунис партиин Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй тодорхойлһон замай эхиндэ гарабабди. Бидэнэрһээ бүри ехэ үүсхэл эдэбхи, шэн габьяа эриһэн, хуушарһан юумэнһээ, хангалтагүй байһанаа харуулһан һанал бодолһоо, дадал болоһоншье һаа, мүнөө аша үрэгүй байһанаа харуулһан ябуулгануудһаа, хандасаһаа шууд сэхээр арсахые эрилтэ табиһан орёо нарин хүдэлмэриин, ехэ хубилалтануудай эхиндэ ябанабди гэжэ хэлэхэ байнаб. Ниитын үндэр ехэ эдэбхи үүсхэл, зохёохы ажал, дутуу дундануудтай эбсэшэгүй байлга, үе сагһаа мүндэлһэн бүхы шэнэ, түрүү юумэ шууд сэхээр дэмжэлгэ мүнөө бидэнэртэ илангаяа шухала хэрэгтэй.

Социализм арад зоной аша туһада тэдэгээр лэ байгуулагдадаг. Энэнь тэрэнэй гол удха мүн. Олонитын зохёохы ажал тэрэнэй хүсэнэй эшэ үндэһэн болоно. Имагтал иимэ хараа бодолтойгоор Коммунис парти манай бүхы ажал хэрэгүүдтэ, эдэбхи үүсхэлнүүдтэ хандадаг гээшэ. Һүүлэй үедэ бэелүүлэгдэжэ байһан экономическа хэмжээнүүдые, политическэ алхамуудые бүгэдэ арадай эдэбхитэйгээр дэмжэжэ байһыень партиин Центральна Комитет, Совет правительство мэдэрнэ. Энэ дэмжэлгыень бидэ үндэрөөр сэгнэнэбди, тэрэ ехэ юумэндэ уялгална, бидэнэй ажаһууһан обществые нарижуулан һайжаруулха замаар саашадаашье бата найдамтайгаар дабшахые зориг жуулна гэжэ ойлгонобди.

Гарахаяа байһан 1986 он шэнэ түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлые нээнэ. Энэ жэлдэ ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар олохон тон шухала зорилгонуудые шиидхэхэ байһанаа мэдэрнэбди.

Ленинскэ партиин болохоёо байгаа XXVII съезд хадаа энэ жэлэй политическэ гол үйлэ хэрэг мүн. Мүнөө съездын урда тээхи документнүүдые бүгэдэ арад зүбшэн хэлсэжэ байна. Суглаанууд дээрэ, Центральна Комитедтэ эльгээһэн бэшэгүүд соогоо совет хүнүүд оронойнгоо ажал хэрэгүүд тухай, бидэнэртэ һаад тойбо ушаруулжа байһан юумэн тухай, бэелүүлхэ ажал хэрэгүүд тухай шууд сэхээр, нюуса бэшээр, эзэн ёһоор хэлэхэ зуураа, абаһан хараа шэглэлээрээ батаар, эршэмтэйгээр дабшахые уряална. Мүнөө бидэ бүхы юумэ: амжалтануудые — амжалтанууд, дутуу дундануудые — дутуу дунданууд, алдуу эндүүнүүдые — алдуу эндүүнүүд гэжэ бодото нэрээрнь нэрлэнэбди. Энэ хадаа һайзгай ябадалые, һанаагаа амаралгые зайсуулха найдамтай эрхэ нүхэсэл, эбтэй эетэй, зохёон байгуулхы оршон байдалда шэнэ амжалтанууд, шэнэ түйлалтанууд тээшэ, ажабайдалые шэнээр хубилгаха тээшэ, социально-экономическа ба оюун ухаан бодолой хүгжэлтын шэнэ орьёл өөдэ дабшаха бата найдамтай түлхюур болоно.

Фашизмые бута сохижо, Агуу ехэ Илалта түйлаһаар 40 жэлэй ойе үнгэрһэн жэлдэ тэмдэглээбди. Нангин дайнай жэлнүүдтэ манай арадай гаргаһан баатаршалга тухай дурасхаал гансал манай ухаан бодолдо бэшэ, харин зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэдээ үлэнхэй. Шэнэ уршагта дайнай дэлхэй дээрэ хэзээдэшье һүжэрөөн дэбэргэгдэхэгүйнь тула бүхы юумэ хэхыемнай тэрэ хүндэ хүшэр үе сагай үйдхэр гашуудал, гасалан зоболон бидэниие уялгална. Коммунис партиин Центральна Комитет, Совет правительство совет арадай хүсэл эрмэлзэлые мэдүүлэн, эб найрамдал хангахын, ядерна дайнай аюулые зайсуулхын, заһаруулагдашагүй юумэ усадхан сарахын тула бүхы юумэ хэхэл.

Мүнөөнэй дэлхэй айхабтар орёо, олон янзын шэнжэтэй юм. Ядерна буу зэбсэгэй үе сагта газар дэлхэйн бүхы хүнүүд нэгэл онгосодо һууна гэжэ тоолодог политикаяа Советскэ Союз бэелүүлнэ бшуу. Иимэ оршон байдалда эзэрхэг түримхэй ябуулга гаргаха гээшэ тон харюусалгагүй хэрэг болоно. Манай үе сагта ажабайдал политическэ хүнгэн ябадалые эрид буруушаана. Эгээл тиимэһээ Советскэ Союз, бусад социалис оронууд амгалан тайбан байдал тогтоохын, уласхоорондын харилсаае гуримшуулан һайжаруулхын, гэгээрһэн XX зуун жэлэй хүнүүдтэ хабаатай хүгжэлтэ дэбжэлтын шэнжэ тэрээндэ олгохын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Үгээ ойлголсолгын, этигэл найдалай, буу зэбсэгүүдые хуряалгын хэргы замуудые бэдэржэ олохын тула бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргаха ёһотойбди.

Гарахаяа байһан жэл Эб найрамдалай жэл болохо юм гэжэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци соносхоо. Энэ Эб найрамдалта жэлэй эб найрамдалта арбан жэл болохынь түлөө, эб найрамдалай, этигэл найдалай ба харилсаа холбооной эрхэ байдалда хүн түрэлтэнэй XXI зуун жэлдэ орохынь түлөө Советскэ Союзда бидэ тэмсэнэбди.

Хүндэтэ нүхэдүүд! «Совет гүрэниие байгуулжа эхилхэ, энээгээр бүхэдэлхэйн түүхын шэнэ үе сагые эхилхэ» гээшэ зол жаргал болоно гэжэ Владимир Ильич Ленин социализмын эхиндэ мэдүүлээ һэн. Энэнь хүндэ хүшэр зол жаргал байгаа, мүнөөшье байһаар. Манай түүхын, ажабайдалай ба тэмсэлэй эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө бүхы хүн түрэлтэнэй түүхын, ажабайдалай ба тэмсэлэй таһаршагүй хубинь болодог байһандань омогорхонобди. Шэнэ общество байгуулхын тула хүнэй гаталаагүй замаар түрүүлэн дабшаһандаа, энэ замаар нэрэтэй солотойгоор, бата найдамтайгаар дабшажа ябаһандаа омогорхонобди!

Шэнэ жэлые угтахадаа, манай ханинар болон союзнигуудта, социалис оронуудай арадуудта үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые хүргэнэбди! Шэнэ байдал байгуулгада саашадаашье амжалтануудые түйлахыень тэдэнэртэ хүсэнэбди.

Хани барисаата гүрэнүүдэй арадуудые дэлхэйн бүхы оронуудтахи ангиин талаар манай нүхэдүүдые амаршалнабди.

Дэлхэйн бүхы арадуудта амгалан тайбан байдал, зол жаргал, һалбаран хүгжэлтэ үсэнэбди!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө бүхы совет хүнүүдые, манай агуу ехэ Эхэ ороной арадуудай эбтэй эетэй бүлые гарахаяа байһан Шэнэ жэлээр халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб!

Хүдэлмэришэн ангида, колхозно тариашадта, арадай интеллигенцидэ, дайнай ба ажалай ветерануудта — Шэнэ жэлэй амаршалга!

Манай арадай амгалан тайбан ажалые, Агуу ехэ Октябриин түйлалтануудые найдамтайгаар хамгаалжа байһан совет сэрэгшэдтэ — Шэнэ жэлэй амаршалга!

Манай баатар габьяата эхэнэрнүүдтэ, манай алдарта залуушуулда — Шэнэ жэлэй амаршалга!

Энэ үедэ ажалай ба дайшалхы вахтада жагсаһан, түрэл газарһаа холо ажаллажа байһан бүхы хүнүүдтэ — Шэнэ жэлэй амаршалга!

Гарахаяа байһан жэлдэ манай хүсэлэнгүүдэй бэелхынь тула, Шэнэ жэлэй шэнэ амжалтануудай, зохёохы ажалай, бата эб найрамдалай, һайн тээшээ хубилалтануудай жэл болохынь тула нэгэ нэгэеэ амаршалаябди. Тэрэ гэр бүхэндэ, айл бүлэ бүхэндэ баяр жабхалан, зол жаргал түхөөг лэ!

Шэнэ жэлээр, хүндэтэ нүхэдүүд!

КОСМОНАВТНУУДТА — ЭХЭ ОРОНОЙ ШАГНАЛНУУД

«Салют-7» — «Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлтын комплексын экипажай ниидэлгэ замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ үшөө нэгэ шухала алхам болобо. Хоёр һарын хугасаа соо үргэлжэлһэн экспедициин үедэ летчик-космонавтнууд В. П. Савиных, В. В. Васютин болон А. А. Волков. Газарай нюрууе, атмосферые шэнжэлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһан, астрофизическэ, технологическа болон техническэ туршалгануудые, медико-биологическа шэнжэлгэнүүдые хэжэ, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко декабриин 30-да Кремль соо В. П. Савиных, В. В. Васютин, А. А. Волков гэгшэдтэ гүрэнэй үндэр дээдын шагналнуудые барюулба.

Шагналнуудые барюулха үедэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов болон бусад тусхай тушаалтад байлсаа.

(ТАСС).

Булат ЖАНЧИПОВ

ТҮРЭЛ БУРЯАДАЙМ ҮГЛӨӨ

Дуулим энхэ Буряад ором,
Дуугаа шамдаа үргэн баринам.
Дэбжэлтынгээ дээдэ шата һүрин
Дабшан гарахыш аһан ехэ хүсэнэм...
Мүшэн дуулгата Саяан тээһээ
Мүнгэн долгито Витим хүрэтэр,
БАМ-ай шугам далан дээрэһээ
Борьёо тала, Сэхир хүрэтэр,
Байбан үнгөөр сэнхирлэгшэ
Байгал далайн үбэр зайда
Ошоһон холын элинсэгүүдэй
Орхиһон манда үлгы дайда,
Шэнэ жэлэй энэ үглөө

Шэжэр үнгөөр толорон сайнаш,
Сагай эхин хүүдэһэн дээрэ
Солоёо бэшэхээ зэһэн байнаш.
Он жэлэй үлхөө гарьха бүхэниие
Онсохон хэрэгээр дэнзэлнэш,
Орон түрын һан ехэ жасые
Арьбадхалсан, бусадтай жэгдэ
жагсанаш.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй
Арюухан үглөө мандабал даа,
Орденто Буряадайм хараа түсэбэй
Ордоһотой бэелэл эхилхэнь даа.
Галуута Нуурай ГРЭС-эй ээлжээн
Гагнуурай ошоор сарсан бодохо,

Галта хүрдын хоёрдохи хүсэн
Гаһар баханын ээмээр ошохо.
Уладайм хөймөр Улаан-Үдэ
Ульһа, элшээр дутахаа болихо,
Байгаа ТЭЦ-эй түшэг мэтэ
Баригдаад шэнээр, нүгөөдэнь бодохо.
Улаан-Үдын, Галуута Нуурай
Ульһан хүсэнэй уутануудыі
Түгнын уурхайн «тортог түлеэн»
Түрбэлгүйгөөр шабадан байхал.
Озёрнын хэбтэшэ олон зүйлэй,
Олзолхо ноосэнь олон жэлэй!
Одоо энэ табан жэлдэ Ярууна
Орондоо үнэтэ бэлэгээ барюулха.
Дуулим энхэ Буряад ором,
Дуугаа шамдаа үргэн бодоном.
Дэбжэлтынгээ дээдэ шатада хүрэн
Дэгжэн гарахаш, солоо үргэн, этигэнэм!

АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

ЯРУУНА. КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон «Победа» колхозой малшад шэнэ жэлэй урда тээ гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлээ һэн. Тус ажахын түрүү һаалишад Х. М. Митыпова, О. Цыденжапова, Д. Ц. Цыбанова гэгшэд һү һааха үнгэрһэн жэлэйнгээ даабариие үлүүлэн дүүргэһэн габьяатай.

Колхозой 13 һаалишан һү абаха арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь холо урид бэелүүлһэн байха юм.

ТҮНХЭН. Һүүлэй жэлнүүдтэ Туранай совхоздо барилга хэхэ талаар нилээд хүдэлмэри ябуулагдадаг болонхой. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаа соо ажахын дархашуулай бригада тоһо, түлишэ хадагалха склад, хүдөө ажахын машина, техникын талмай, орооһоной склад, нойтоншогоор абтаһан ороо һо таряа үлеэлгэжэ хатааха түхеэрэлгэтэй байра, Хандагайн Үбэртэ 200 толгойн, Баруун-Агуун гэжэ газарта эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха 400 толгой, Сагаан-Хуһанда 360 толгой малай байранууд, малшадай гэрнүүд, бусад объектнүүдые барижа, ашаглалгада тушаанхай.

КАБАНСК. Твороговой шубуунай фабрикын малшад сагаан эдеэ дэлгэрүүлхын хойноһоо оролдон, гүрэндэ һү тушааха 1985 оной түсэбые хахад һараар уридшалан дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ.

Фабрика соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараһан Шигаевай һүнэй фермын коллектив һү һааха ба гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 105 процент бэелүүлһэн байна. Энэ түрүү фермые урданай механизатор, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэгэн В. А. Падерин хүтэлбэрилдэг юм. Тус коллектив үбэлэй һараануудта һү һаамаа доошолуулхагүйн тула байһан тэжээлээ заатагүй буйлуулжа, малда үгэхые оролдоно.

Социалис мүрысөөнэй манлайда хододоо ябадаг ахалагша һаалишан П. Г. Маркова, малшад В. В. Мошкина, Г. И. Власова, М. И. Кузнецова, Т. С. Власова, бусад абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэнхэй.

ХУРАМХААН. Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй баян ургасын бата найдамтай үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй түрүүшүүл — автомашинын жолоошод, коммунистнууд В. В. Балаганский, М. Г. Меньшиков, тракторист В. С. Андреев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө хубитануудые оруулна.

Энэ нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отрядайхид мүнөө районойнгоо ажахынуудта таряалан болон куга сабшалан дээрэ органическа, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые гаргажа байна. Тэдэнэр недондо абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлэнхэй. Автомашинын жолоошод, трактористнууд үдэрэйнгөө нормые хододоо 120—125 процент дүүргэжэ, жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые холо үлүүлэнхэй.

ХОРИ. Хүрбын совхозой Түбэй һүнэй фермын түрүү һаалишад Дыжит Ешиевна Дабаева, Фаягла Ахуновна Бариева гэгшэд ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, бага бэшэ амжалтануудые түйлаһан юм. Эдэнэр һү һааха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ даабаринуудые болзорһоонь холо урид дүүргээ.

Совхозой түрүү малшад шэнэ жэлэй урдахана түл абаха түсэбүүдээ дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. Иигэжэ тэдэнэр жэл бүхэндэ үнеэн бүриһөө тугал абаһан болоно бшуу.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй МАЛ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ, 1984—1985 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгэдэ түйлаһан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Акупов Анатолий Михайловичые — Сэлэнгын районой Химнын совхозой ахалагша хонишон.

Степанцов Павел Евсеевичые — Баргажанай районой Баргажанай совхозой ахалагша адуушан.

Цыренжапов Цыремпил Жадамбаевичые — Хяагтын районой Алтайн совхозой хонишон.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Пермякова Наталья Давыдовнае — Прибайкалиин районой «Прибайкальский» совхозой һаалишан.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Бужиев Бато Очировичые — Хурамхаанай районой Хурамхаанай совхозой хонишон.

Доржиева Лидия Бадмаевнае — Захааминай районой Дүтэлүүрэй совхозой техник.

Нардуева Людмила Владимировнае — Хойто-Байгалай районой «Тыйский» совхозой һаалишан.

Сыренов Владимир Жамсарановичые — Түнхэнэй районой Түнхэнэй совхозой директор.

Эпова Екатерина Иннокентьевнае — Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой тугалшан.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Ермолаев Афанасий Григорьевичые — Улаан-Үдын районой «Байкал» гэжэ үүлтэртэ совхозой фермые даагша.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Борисова Мария Григорьевнае — Загарайн районой Онохойн совхозой һаалишан.

Ербаев Иван Булгатовичые — Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой хонишон.

Митыпова Цыбандари Цырендоржиевнае — Яруунын районой «Коммунизм» колхозой хонишон.

Цыретаров Юрий Лубсановичые — Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой ахалагша хонишон.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бандеев Геннадий Дамбаевичые — Түнхэнэй районой Саяанай совхозой һаалишан.

Доржиев Батор Аюшеевичые — Захааминай районой Енгорбойн совхозой мал адуулагша.

Дубинин Петр Кирилловичые — Хориин районой Хүрбын совхозой директор.

Жаркова Евдокия Марковнае — Баунтын районой «Ципиканский» совхозой тугалшан.

Меньшикова Валентина Михайловнае — Хурамхаанай районой Һахалиин совхозой һаалишан.

Полютов Иван Михайловичые — Зэдын районой Ториин мориной заводой хонишон.

Пурбуев Александр Хайлановичые — Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Хандакова Софья Доржиевнае — Ахын районой «Коммунизм» колхозой хонишон.

Чимитдашиева Долгорма Гомбоевнае — Яруунын районой «Победа» колхозой һаалишан.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Архипкина Валентина Фёдоровнае — Улаан-Үдын районой «Авангард» колхозой һаалишан.

Дондокова Лхамажап Галсановнае — Хориин районой Анаагай совхозой һаалишан.

Мальцева Анна Ивановнае — Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой тугалшан.

Мифтахов Габдул-Фаяз Карымовичые — Баргажанай районой Хилганын колхозой ахалагша хонишон.

Панченко Любовь Константиновнае — Кабанскын районой Оймороой совхозой гахайшан.

Радмаев Чоён Вандановичые — Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Разуваева Марфа Павловнае — Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Цыдыпов Святослав Дармаевичые — Загарайн районой Эрхирэгэй совхозой ахалагша хонишон.

Черняева Клавдия Фоминичнае — Хяагтын районой Хяагтын совхозой фермые даагша.

Эрдынеев Баир Цыдендамбаевичые — Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхозой ахалагша хонишон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ГРОМЫКО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 оной декабриин 5.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ—

БАРГАЖАНАЙ РАЙОНОЙ КАРЛ МАРКСЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ АХАЛАГША ХОНИШОН, СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ

Дашанима Буодиевич СУНДУЕВТА

Үлтэртэ хонинной хэшэг —
Үдхэн нооһо эбхэрүүлэн,
Үсэд ажалай шэмэг
Хүсэд баялиг дэлгэрүүлэн,
Баян-Гопһоо эхитэй
Баатар нэрэеэ дурдуулааш,
Бархан уула дэнзэтэй
Үндэр солоёо
суурхуулааш.

ЗЭДЫН РАЙОНОЙ «МИР» КОЛХОЗОЙ ҺААЛИШАН, АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ, АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II, III ШАТЫН ОРДЕНУУДТАЙ, РЕСПУБЛИКЫН ГУРБА МЯНГАТАНАЙ КЛУБАЙ ГЭШҮҮН

Марта Данзановна ГАРМАЕВАДА

Дүршэл ехэтэ гарнуудһаа
Дүүрэн баялиг урданхай.
Һүн далайн булагһаа
Гүн соло билтаранхай.
Ажал хэрэгэй амжалтаар
Алдар нэрэеэ арьбадхан,
Ажабайдалаа зохёон,
Ажана амгалан һуугыт даа.

БАМ-ай БАРИЛГАШАН, ВЛКСМ-эй XVIII СЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОМСОМОЛ-ЗАЛУУШУУЛАЙ ОТРЯДАЙ КОМАНДИР СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ

Вячеслав Иванович АКСЁНОВТО

«БАМ, БАМ, БАМ» — гээд,
Балтын наншаһандал үгэнүүд
Аксёнов баатарые дуудаал,
Ажалай хүшэрые даалгаал.
Бар тайгын аашануудые
Бар хүсөөрөө илажа,
Баатар мэргэн тодороо,

Гунга ЧИМИТОВ

ЗОРИГЖОЛТО ШҮЛЭГ

ШЭНЭ ЖЭЛ!
Шэди ехэтэ мүнөө сагаа
Аймаг Буряадайнгаа ёһо заншалаар,
Аман үгын аша баялигаар
Түүхэлэн дурдаа һаа, яаха бэ!
Түүрээлгэ үреэл байха лэ!
ШЭНЭ ЖЭЛ!
Шэгтүй һайнаар үнгэрэн ошоол
Алда ута НАЯН ТАБАН он,
Агуу оронуймнай омогорхол болон —
Алдар суута арад зоноймнай
Ажалай тэмсэлэй жэшээ һэмнай.
ШЭНЭ ЖЭЛ!
Шэнхинэн ерэһэн НАЯН ЗУРГААН он!
Хүдөөдэш, хотодош бидэнэр золтой
Хүнхикөө ехэтэ ажалаар угтанабди.

Хүн бүхэнэймнай баяр соггой —
Хүхюун омог дуугаар магтанабди!
ШЭНЭ ЖЭЛ!
Шэжэм харгы манаа уряалаа!
Байгал-Амарай домогто магистраль
Балта хадуурай ошо сасаргаал.
Галуута-Нуурай гал яларааd,
Гайхамшагта хүсэ манда асараал!
ШЭНЭ ЖЭЛ!
Шэнэ жаргал бултанда үреэ!
Иигэжэ бидэ шэнэ үглөөе
Илалтын дохёо үгэн ерүүлэе.
Дуумнай амгалан сагта ханхинаг,
Дуулим Буряаднай саашадаа һалбараг!

Арадай ажабайдалай материальна ба соёлой хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ гээшэ партиин экономическа стратегиин эгээн үндэр дээдын зорилго байгаа, мүнөөшье байһаар. Удаадахи үе шатада энэ зорилгые бэелүүлгэ социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэриин ашаг үрые али болохоор эршэдхэхэ, дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

(Гол шэглэлнүүдэй проектһээ).

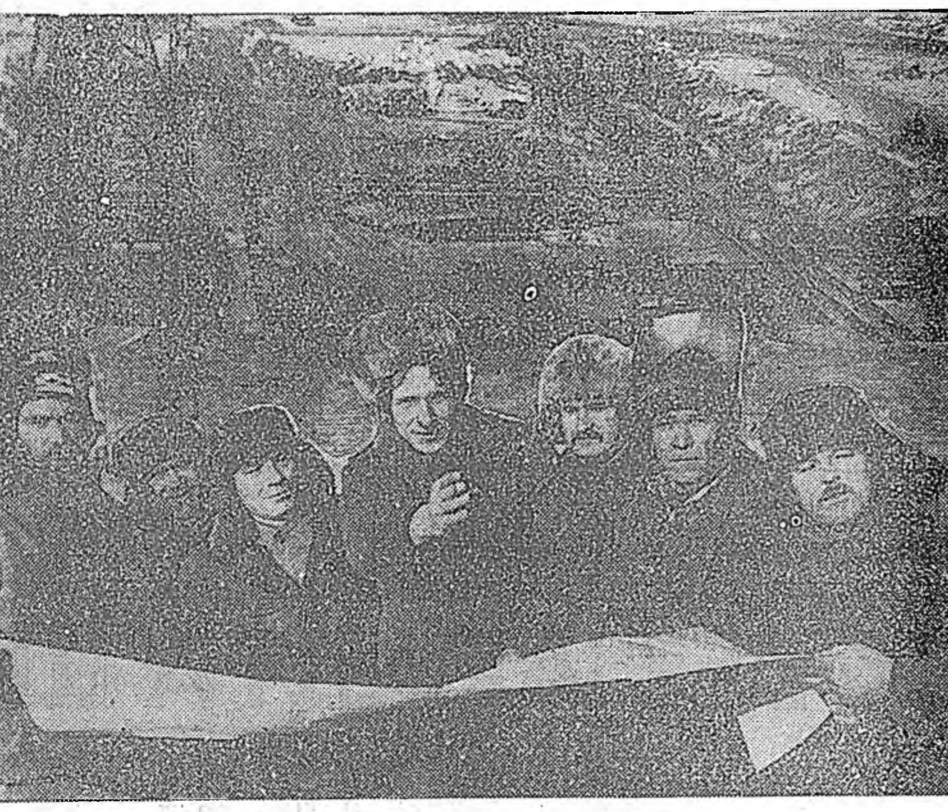

Гусиноозёрскын ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй барилга дээрэ Георгий Георгиевич Гантимуровай хүтэлбэрилдэг модошо дархашуул-бетонщигуудай бригада үрэ бүтээсэтэй ажалаараа олоной дундаһаа онсо шалгарна. Энэ түрүү бригадын коллектив түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарие Октябриин революциин 68 жэлэй ойн урдахана сүм дүүргэжэ, партиин XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, габшагайгаар ажаллажа эхилээ һэн.

— СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект соо «Гусиноозёрскын ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй барилгые түгэсхэхэ» гэһэн мүрнүүдээр урмашан зоригжоһон коллективэймнай гэшүүд ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхын тула бригадна подрядай гурим амжалтатайгаар хэрэглэн хүдэлнэ. Барилгын ниитын ажабайдалда хүдэлмэришэд В. Б. Тацюк, Н. П. Суровой, С. Дроков гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана,— гэжэ бригадир Г. Г. Гантимуров хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Г. Гантимуровай бригада.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

АРБАН НЭГЭДЭХИ түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын жэл, 1985 оной һүүлшын үдэр ходорон үнгэрбэ. Шэнэ жэлэй, шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэр мүндэлэн ерэбэ. Энэ ушартай дашарамдуулан, Мухар-Шэбэрэй районой ажалшадай 1985 ондо, бүхы табан жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые түүбэрилэн харуулха. Үйлэдбэриин зарим түрүүшүүлэй нэрэ алдарые дурдаха хүсэлэнтэйб. Тобшолон тэмдэглэхэдэ, энэ хугасаа соо яһала ехэ юумэн хэгдээ, бүтээгдээ гээшэ.

Арбадахи табан жэлэйхитэй сасуулхада, промышленна продукци үйлэдбэрилгын жэл бүриин хэмжээн горитой дээпүүр, 1980 онойхитой жэшэхэдэ, промышленность дээрэ ажалай бүтээсэ 32 процент, барилга дээрэ — 21 процент дээшэлһэн байна. Тиигэжэ һүүлэй хоёр жэл соо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 770 мянган түхэригөөр, харин табан жэлэй эхинһээ 2,7 миллион түхэригөөр ехэ болоо.

Үйлэдбэриие томодхохо, тусхай мэргэжэлээр эрхилхэ, ажахынууд хоорондын хамжаае нэбтэрүүлэн үргэдхэхэ талаар районно партийна организаци эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан байха юм. Ажалай эмхидхэлэй түрүү онол арганууды, эрдэм болон техникын туйлалтануудые, эрдэмээр үндэһэлэгдэһэн севооборот нэбтэрүүлхын тула горитой оролдолго гаргагдаба. Тиихэтэй хамта сэбэр паар улам ехээр хахалагдана, малай тэжээлэй ургамалнуудай тарилга бүри үргэдхэгдэнэ.

Иимэ хараа шэглэлэй, иимэ хэмжээ ябуулгануудай зүб байһыень бодото ажабайдал, үйлэ хэрэг тодорхойгоор баримталан харуулаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Ороогото ургамалнуудые тарилга, харууһалга болон хуряалга дээрэ түрүү технологи нэбтэрүүлһэнэй аша туһаар, жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ ороогото ургамалнуудые тариһан 10 мянган гектар газарай гектар бүриин ургаса 8,6 центнерээр дээшэлһэн байна бшуу. Иигэжэ район соо 1.6 мянган тонно нэмэлтэ орооһон сохигдоо гээшэ. Бүхыдөө манай ажахынуудай хуряажа абаһан ургасын хэмжээн нёдондо 96,6 мянга гаран тонно до хүрэбэ. Энэмнай арбадахи табан жэлэй жэл бүриин дунда зэргын ургасаһаа холо дээгүүр болоно.

ШУУД ДАБШАЛТЫН ҮНДЭҺЭН

Мал ажалай байдал һайжаруулха талаар хэмжээнүүд мүн абтаа.

Эдэ бүгэдын ашаар малай фермэнүүдтэ, таряалан дээрэ хүдэлдэг ажалшад табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ гүрэндэ һү, орооһо, овощ, хартаабха тушааха түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада районой социальна болон соёлой ажабайдалда гайхама хубилалтанууд болоһон байна. Байрын гэрнүүдые барилга, ашаглалгада тушаалга бүришье урагшатайгаар үргэлжэлүүлэгдээ гээшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэл соо 25,5 мянган шахуу дүрбэлжэн метрэй хэмжээтэй байрын гэрнүүд бодхоогдожо, хэдэн олон айлайхи байдалаа һайжаруулаа. Энэмнай урдахи табан жэлэйхидэ орходоо 7,5 мянга гаран дүрбэлжэн метрээр ехэ болоно бшуу. Район соо бүхыдөө хоёр квартиратай 247 байрын гэрнүүд баригдаба.

Энэл хугасаада 25 хүниие нэгэ доро байлгажа эмнэхэ аргатай хирургическа корпус, тиихэдэ хэлхээ холбооной үзелай байшан, худалдаа наймаанай түб Хонхоло тосхондо, Мухар-Шэбэртэ, Хонхолодо дунда, Сутайда найман жэлэй һургуулиин байшангууд бодхоогдожо, тэндэхи һурагшадые, түрэлхидые баярлуулба. Социально-соёлой хэдэн арбаад шэнэ объектнүүд ашаглагдажа эхилэнхэй.

Ленинэй нэрэмжэтэ, «Знамя Ленина», «Искра» колхозуудай, «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдамал 1232-дохи нүүдэл колоннын, «Бурводстройн» ПМК-гай, мехлесхозой, ажахынууд хоорондын лесхозой, районно типографиин коллективүүд 1985 онние һайн үрэ дүнгөөр үдэшэбэ, арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлые эрхим бэлэдхэлтэйгээр, урма баяртайгаар угтаба.

Олон коллективүүд табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа бултанһаа түрүүлэн мэдээсэһэн байха юм. Тэдэнэрэй диилэнхи олониинь тэрэшэлэн табан жэлэй түсэб дүүргэжэ шадаһан алдартай. Ленинэй нэрэмжэтэ ба «Знамя Ленина» колхозуудай гэшүүдэй туйлаһан ехэ амжалта онсо шалгарна. Тэдэнэр жэлэйшье, табан жэлэйшье түсэбые бүхы талаарнь дүүргэжэ шадаа бшуу.

Хэһэн, бүтээһэн юумэн ехэ. Ерэхэ сагта бүри ехэ, орёо хэрэгүүд бүтээгдэхээр хүлеэгдэнэ. Түбхын түрүүндэ бидэ дутуу дунданууда усадхахын тула ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэйбди. Илангаяа мал ажал эрхилэлгэ дээрэ дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон.

Түрүүшүүлэй хажууда, социалис мүрысөөнэй манлайда ябагшадтай, үүсхэлшэдтэй гээгдэгшэдэй зэргэ оршолго хадаа угаа эбсэшэгүй зүйл болоно. Районой 13 колхоз болон совхозуудай дундаһаа оройдоол хоёрынь үнгэрһэн жэлэй, мүн табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэһэн байха юм. Ушар тиимэһээ партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд, КПСС-эй райком түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада мүнөө гээгдэжэ ябаһан ажахынуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахын тула хамаг оролдолгоёо элсүүлхэ уялгатай.

Мухар-Шэбэрэй районой ажалшадай шэнэ табан жэлдэ хараалагдаһан томо томо зорилгонуудые бэелүүлхэ хаба шадалтай, арга боломжотой байһандань бидэ гүн зүрхэнһөө этигэнэбди. Энэ талаар манай коммунистнууд түшэг тулгууримнай, бата найдамтай хүсэмнай болоно.

Тэдэнэй нэгэн хадаа «Знамя Ленина» колхозой ахалагша хонишон, партиин областной комитедэй гэшүүн Баир Эрдынеев болоно. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд түсэбтэ табан жэлэй туршада жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүхэнһөө зуунһаа дээшэ хурьга түлжүүлжэ, ажахынгаа һүрэгтэ ниилүүлдэг габьяатай байгаа. «Искра» колхозой «Новостройка» гэжэ нютагай һү һаалиин фермые партбюрогой гэшүүн Валентина Ивановна Чигирева толгойлно. Тэрэ фермын коллектив һү һааха табан жэлэй даабарие 1985 оной сентябрь һарада дүүргээд, арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбэй тоосоогоор хүдэлжэ эхилһэн юм. «Эрдэм» совхозой овощ ургуулагшадай звеное даагша, партиин ба ажалай ветеран Кондрат Михайлович Варфоломеев, «Коммунизм» колхозой тракторна бригадын бригадир Иван Калистратович Екимов болон бусадай нэрые тэмдэглэхэгүй үнгэржэ болохогүйл.

Социалис хүгжэлтые саашадань нарижуулха асари ехэ зорилго КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1985 он) Пленум хараалаа. Манай партиин Программын шэнэ найруулгын, хубилалтануудые оруулагдахаар дурадхагдаһан КПСС-эй Уставай, мүн 1986—1990 онуудта, тэрэшэлэн 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектнүүдые —КПСС-эй ЦК-гай гол документнүүд районой партийна организацинуудта, ажалша коллективүүдтэ тон ехэ анхаралтайгаар, үргэнөөр зүбшэгдөө. Тэдэ түүхэтэ документнүүдые халуунаар һайшаажа, дэмжэжэ байһанаа үнэн сэдьхэлһээ ниитэрээ мэдүүлээ.

Районойнгоо бүхы ажалшадые ажалай ехэ амжалта туйлаһанаарнь хани халуунаар амаршалха, тэдэнэртэ, мүн республикынгаа бүхы ажалшадта шэнэ жэлдэ — 1986 ондо шэнэ амжалта туйлахыень, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахыень хүсэнэбди.

В. КАРПОВ,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь.

Областной партконференциин делегат

СУХАРИДАГГҮЙ ХҮН

Аяар холын автономито Буряад орон нүүхэ болоһон Николай Васильевич улаан сурба — 9 хүүгэдээ хараад, досоогоо шэбшэбэ: «Харгы замда хүшэршэг лэ байха, теэд «эрэ хүн зориһондоо» гэдэг, коммунист хүмби, хэлэһэнээ бусаалтагүй, мордохо...» Иимэ сэхэ шиидхэбэри абаад, гэр бүлөөрөө холын замда мордоо һэн.

Татарай АССР-эйОрод Акташ гэжэ нютагта колхознигой бүлэдэ түрэһэн, бага наһандаа эсэгээ дахажа, газартай, таряан ажалтай танилсаһан, тэрээндэ дурлаһан хүбүүнэй сэдьхэлдэ хододоо трактор, машинануудые жолоодохо хүсэл түрэжэ, 1962 ондо нютагайнгаа Бугульма хотын СПТУ-7-до һуралсажа, олон мэргэжэлтэй механизаторай үнэмшэлгэ абаһан байгаа.

Теэд абьяастай бэрхэ, үзүүр гарай мэргэжэлтэн болоһон Николайе училищиингаа дэргэдэ бусад һурагшадые һургаха инструктораар үлөөхэ гэһэн шиидхэбэри СПТУ-гэй дирекциин гаргахада, хүбүүнэй колхоздоо бусаха, мэргэжэл шадабарияа бодото хэрэг дээрэ туршаха хүсэлынь бэелээгүй һэн. Тиин 1969 ондо манай Буряад нютаг ерэтэрээ тэндээ хүдэлһэн юм.

Зэдын районой Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, нютагай бүхы зон холоһоо нүүжэ ерэһэн коммунистын гэр бүлые тон һайнаар, энэрхыгээр угтан абажа, гэр бараанһаа эхилээд, даб дээрэ хэрэгтэй бүхы юумээрнь хангаба. Өөртэнь ажал хүдэлмэри, олон хүүгэдтэнь һургуулида, хүүгэдэй саадта һуури, байра олгожо, колхозойнгоо дүүрэн эрхэтэ гэшүүн болгожо абаа бэлэй.

Николай Васильевич абаһаар лэ һандарһан, һалаһан нэгэ автомобиль заһабарилжа, ойһоо модо шэрэжэ захалаа һэн. Тиихэдэ модо зөөхэ машинаар ядалдажа байһан колхозой 2-дохи отделениинхид малай байрануудые шэнээр бариха, заһабарилха, барилгын модоор, хашаа хорёо бодхоохо һургаагаар һаадгүй хангагдадаг болоһон байгаа.

Удаань Николай Васильевич намарай хуряалгын халуун хаһын ерэхэдэ, заатагүй комбайнда һуужа, олоной баялиг орооһо таряа хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болобо. Жэл бүри жэшээтэ һайнаар ажаллажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг механизатор 1973 ондо гэнэ оһолдо орошоо һэн: Зүгоор дуратай ажалаа хэдэг зандаа һэн.

Хабарай тарилгын, намарай паар хахалалгын гү, али һолоомо шэрэлгын үедэ тракторта, хуряалгын хаһада комбайнда һуудаг лэ зангаараа һуугаад, түрүү зэргэдэ гарадагаараал гаралсана. Бүхы ухаан бодолоо гүйлгэжэ. «шэдитэ» оньһон түхеэрэлгэнүүдые тракторта гү, али комбайндаа зохёон тааруулаад, гурбан мүсэ, бүхы бэеэрээ шахуу хүдэлжэ ябахыень хараһан хүн гайхадагшье, урмашадагшье, уярдагшье байха.

Николай Васильевич 1975 оной намар 7.100 центнер таряа сохижо, колхозойнгоо чемпион болоо һэн. 1979 ондо 650 гектар таряа хадан унагаажа, мүн лэ колхоз соогоо түрүү һуурида гараа. Үнгэрһэн намарай хуряалгын үедэ «СКД-6» комбайнаараа 100 гектарай таряа хуряажа, һүүлээрнь 3500 центнер таряа сохижо, ажахынгаа комбайнернуудай социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуурида гараа.

Николай Васильевич өөрөө һайн механизатор байхаһаа гадна хүүгэдээ ажалда дуратайгаар һургадаг, хүмүүжүүлдэг юм. Александр хүбүүниинь манай үеын томо барилгануудай нэгэн — Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилга дээрэ трактор жолоодоно. Юрий хүбүүниинь эсэгынгээ заабаряар комбайнда һуужа, энэ жэл таряа хадалга дээрэ 2-дохи һуурида гаража, Хүндэлэлэй грамота, 350 түхэриг мүнгэн шанда хүртөө юм. Эсэгэ хүбүүн хоёр колхозой олон комбайнернууд сооһоо түрүү һууринуудые эзэлбэ бшуу. Хоёр хүбүүдынь Улаан-Үдэдэ хүдэлдэг, нэгэниинь сэрэгэй албанда—мүн лэ механизаторай дүршэлтэй юм.

— Басагаднайшье бултадаа ажалтайнууд, одхон Иринамнай 9-дэхи классто һурадаг, — гэжэ Николай Васильевичай нүхэр — Евдокия Егоровна хэлэнэ. Хамта 11 хүүгэдые хүмүүжүүлһэн ехэ бүлын ан-бун ажаһуудагынь газаа, гэртэнь эли харагдана.

Николай Васильевич тушаалта ажалайнгаа хажуугаар ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Хоёр удаа колхозойнгоо партийна комитедэй гэшүүнээр һунгагдаба. Тэрээндэ хүдөө ажахын секторэй хүдэлмэри даалгагданхай. Тиимэл хадаа коммунист Штаев колхозойнгоо мал ажалааршье, тэжээл бэлэдхэхэ газар уһаяа зүбөөр хэрэглэхэ гэхэ мэтын бусад олон асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаададаг, өөрөөшье иимэ асуудалнуудые правлениин үзэмжэдэ табидаг юм.

Һаяхана Зэдын районой коммунистнууд Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүү механизатор Николай Васильевич Штаевые областной партийна конференциин делегадаар нэгэн дуугаар һунгаһан байна.

Д. АЮШЕЕВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

Репортаж

ШЭНЭ ЖЭЛҺЭЭ ШЭНЭ ГУРИМААР

Шэнэ, 1986 оние республикын хүдэлмэришэн анги амжалта түгэсөөр угтаба. Промышленность бүхыдөө гол дүнгүүдээр түсэбөө сүм бэелүүлээ. Экономикодо эрид хубилалтануудые хэжэ, эрдэм-техникын дэбжэлтын эшэ үндэһэн дээрэ эршэ түгэс хүгжэлтыень хангаха гэһэн парти, правительствын заабарие олон предприятинууд бэелүүлжэ байнхай. Жэшээ болгон, нэн түрүүн Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводые нэрлэмээр.

Үргэн хэмжээнэй экономическа туршалгын эрхэ байдалда жэлэй туршада хүдэлжэ гараад, ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримай һайн талануудые бодотоор мэдэрһэн заводой коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлээ бүхыдэнь болзорһоо урид түгэсхөө: продукци худалдаха, товарна продукци үйлэдбэрилхэ талаар түсэбүүдээ 1985 оной декабрь һарын тэнгээр сүм бэелүүлээ һэн.

Энэ ехэ амжалта яагаад туйлагданаб? Ушарынь гэхэдэ, экономическа туршалгын үедэ хэлсээтэ уялгануудай ёһоор продукци эльгээхэ түсэб заагагүй бэелүүлэгдэхэ ёһотой бшуу. Энээниие ямар нэгэн цехэй хүдэлмэри дээрэ хаража үзэмөөр. Табан жэлэй түсэб болзорһоо һараар урид дүүргэһэн тухайгаа бэлэдхэлэй-хэб дэй удаа гальваническа цехэйхид элидхээ һэн. Эдэнэр табан жэлэй түсэбһөө гадуур 7.500 түхэригэй продукци гаргаа.

...Хаа хаанагүй абьяастай ажал бурьялна. Эхилһэн табан жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха үйлэдбэриин мантан томо байшан харагдана. Адар томо, үргэн гээшэнь! Хажуугаарнь гараад, механическа цех руу оронобди. Агаарта хүхэ утаан бага зэргэ тунанхай, дадаагүй хүндэ муу шэнги. Станогууд нэгэ жэгдэ дүнгинэн хүдэлнэ. Теэд хүдэлмэришэд энээниие огто ойлгохоёо болишоһон шэнги. Хүн бүхэн ажалдаа шунанхай, шарайдань—хүсэл, зоригжол, үнэн сэхэ хүдэлмэриһөө — ханалта. Гальваническа цехтэ хүрэхэдэмнай, цехэй начальнигай орлогшо Л. Н. Куделина абаһаар иигэжэ хэлээ һэн: «Заводой үргэдхэгдэхэдэ, механическа цехнай шэнэ байрада нүүжэ, орондонь бидэ түбхинэхэбди. Шэнэ юумэнэй шэнжэ үйлэдбэридэмнай тон эли. Хэрбээ анхан эндэмнай юрэл участок байгаа һаа, мүнөө цех болгогдоо. Юрэл даабарияа дүүргэхэ уялгатайшье һаа, уралан нарижуулга, ухаалан зохёолго дээдын хэмжээндэ табигдаа. Мүнөөдэрэй хүдэлмэришэн юрэл байгуулагша бэшэ, харин зохёон байгуулагша мүн».

Ямар гүнзэгы удхатай, үнэн зүб үгэнүүд бэ! Эгээл иимээр, зохёохы ёһоор хүдэлдэг коллективтэ «Үсөөн хүнэй тоотой ехэ продукци гаргаха» гэһэн үүсхэлэй заводто эгээл түрүүлэн мүндэлһэниинь гайхалгүй бшуу. Юрэл үгүүлэсэтэй зохид уряалай түлөө иимэ үүсхэл гаргагдаа бэшэ, харин бодотоор тэрэнээ бэелүүлдэг байба. Гэршэнь — үнэн дээрээ 52 хүн хүдэлхэ ёһотой һаа, 48 хүн үнинэй ажаллана.

— Олонхимнай 20 гаран жэлэй ажалай стажтай. Дүршэлшье гээшэ байха даа. Түлбэримнай һайн — 300 түхэриг хүрэтэр абанабди. Ажалһаа гаралган, оролгон һүүлэй табан жэлдэ үзэгдөөгүй. Хэндэшье ханда — ямаршье даабариһаа арсахагүй. Абари зангаа хоорондоо һайн мэдэлсэдэг болонхойбди, үлүү, һарюу үгэ гарадаггүй. Олонхимнай түбшэн даруу зантай. Тиимэһээ бэе бэеһээ жэшээ абалга, бэе бэеэ хүмүүжүүлгэ ехэл шухала гэжэ һанадагбди,— гэжэ Л. Н. Куделина үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

Сэнтэй эдэ һанамжанууд манда ехэл һайшаагдаба. Өөрөө эндэ Л. Н. Куделина гушаад жэлдэ хүдэлнэ, үйлэдбэриеэ табан хургандал адляар мэдэдэг болонхой. Гурбан жэлэй саана коллективэй 3 бригада хамтын подрядай гуримда оруулагдаа һэн. Удаань «Теплоприбор» заводой шэнэ эрхэ байдалда хүдэлхөөр, илангаяа болбосоронги гэжэ мэдэрэгдэхэдэ, цехтэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилээ бэлэй. Ойлгууламжын хөөрэлдөөнүүд болоо, журам һайжарха, харюусалга дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ хүн бүхэн мэдэрнэ.

Табан жэлэй түрүүшүүл М. К. Русанова, Л. Н. Салей, С. Л. Петрова болон бусад ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда оронһоо хойшо ажал, хэрэгүүднай һайжараа гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлээ һэн. Һэльбэн шэнэлэлгэ хэгдээ. Гальваническа хушалта хэдэг бүхы лининүүд капитальнаар заһабарилагдаа, шэнэ ванна, соргонууд, «Ника» түхэлэй түхеэрэлгэ тодхогдоо. Хүдэлмэриин һууринууд 80 процент хүрэтэр аттестацилагдаа. Цехэй начальник В. Ч. Ельников, слесарь В. Н. Дедюков, технолог В. С. Горовская гэгшэдэй — уралан нарижуулагшадай үүсхэлээр сэнтэй дурадхалнууд оруулагдажа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

— Бидэ продукциин гаршагнэрэнүүдые химическа ргаар дюраль дээрэ хэблээд, бэлэн приборнуудые хабтагархан «биирхэтэй» болгожо, худалдаанда бэлдэнэбди. Түсэбтэ табан жэлээ болзорһоо урид дүүргээ һэмди. Цехэй ажалай бүтээсын 106,9 процентдэ хүргэгдэһэндэ манай хубита нилээд бии. «Эрхим шанарай» бригада гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэйбди. Өөһэдтэмнай хиналта хэхэ найдал мандэ үзүүлэгдэнхэй. КПСС-эй XXVII съездые угтуулан дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, партиин съездын нээгдэтэр 2 һарын түсэб сүм бэелүүлхээ зоригжонхойбди,— гэжэ цехэй дэргэдэхи фотохим-хэблэлэй участогай бригадир М. А. Нартова хөөрэнэ.

Түсэбтэ табан жэлдэ 1985 оной апрель һарада дүүргэһэн 23-дахи цехэй Н. С. Цыреновэй, ноябрь һарада түгэсхэһэн 28-дахи цехэй В. Б. Сидляровичой хүтэлбэрилдэг бригадануудтал адли М. А. Нартовагай бригада уялгануудаа уридшалан дүүргээ ха юм. Декабриин 25-най байдалаар, заводой 15 бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй дабаае ахижа гараһан байгаа бэлэй.

Ажалай Улаан Тугай орденто слесарь М. К. Пластинин СССР-эй саашанхи хүгжэлтын Гол шэглэлнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэй хабаадалсаһанаа элирхэйлбэ:

— «Машина бүтээлгын комплекс» гэһэн бүлэгэй прибор бүтээлгэ тушаа хэһэг соо иимэ нэмэлтэ дурадхал оруулаа һаа, зүйтэй гэжэ һананаб: «**Прибор бүтээхэдэ хэрэглэгдэдэг орёо оньһон технологическа түхеэрэлгэнүүдые ашаглаха, заһабарилха талаар тусхай албануудые гү, али подразделенинүүдые байгуулха шухала».** Ушарынь гэхэдэ, мүнөө үеын орёо байгуулгатай машинануудые зүбөөр ашаглалгада оруулхань, заһабарилхань юрын слесарьнүүдтэ хүндэшэг болонхой.

Партиин документнүүдэй проектнүүдые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлһөөр. Эндэ «Теплоприбор» заводойхид бата үндэһэтэй, олон зохёохы дурадхалнуудые оруулаа. Үйлэ хэрэгүүдээ үе сагтаяа зохилдуулан, үйлэдбэриеэ үндэр бүтээсэдэ шэглүүлэн эмхидхэхые оролдоһонойнь гэршэ мүн лэ.

Г. ДАШЕЕВА,
манай корр.

БАМ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Түүхэтэ домогто хэрэгүүдээр элбэг түсэбтэ табан жэл түгэсэжэ, бүхы совет арад, тэрэ тоодо манай Буряадай участогай барилгашад арбан хоёрдохи табан жэлдэ оробо гээшэ.

Буряадай участогай 30 гаран мянган хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ оролсоод, гүрэнэй түсэб болон уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлдэг заншалтай. Эдэнэй 21 мянганиинь «Ажалдаа коммунис ёһоор ханда-xa!» гэһэн уряа доро мүрысэжэ, эрхим түрүү ажалаараа шалгардаг юм. 7 мянган хүдэлмэришэд «Би—барилгын эзэнби» гэһэн уряа доро хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллаа.

«Ленэһээ Амар хүрэтэр түмэр харгын барилга гол түлэб дүүргэжэ ашаанай поезднуудые ябуулха» гэһэн хүнгэн бэшэ зорилго КПСС-эй XXVI съезд дээрэ БАМ-ай барилгашадай урда табигдаа бэлэй.

Энэ даабари дүүргэлгэдэ Буряадай участогай хүдэлмэришэдэй оруулһан хубита ехэ. Манай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив Октябриин Революциин орденоор, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурасхаалта Улаан тугаар шагнагдаа бэлэй. Буряадай участогай эрхимэй эрхим хүдэлмэришэд А. В. Бондарь, В. И. Аксенов, Н. А. Еременко гэгшэд Социалис Ажалай Геройн нэрэ солодо хүртөө.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ Буряадай участогай барилгашад Дабаанһаа Байгалай эрье хүрэтэр 57 километр харгы электрижүүлхэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха гэһэн хүнгэн бэшэ зорилго бэелүүлээ. Дабаан, Гоуджекит, Солнечный, Тыя разъезднүүдэй, Северобайкальск станциин барилга дүүргэгдэжэ, сүм электрижүүлэгдээ. Тиихэдэ Северобайкальск городто нэгэ доронь 200 хүн зонние эмшэлхэ поликлиникэ, һүнэй завод, 17 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байра, локомотивна депо саг үргэлжын ашаглалгада тушаагдаа. Шэнэ жэлэй урдахана Ленэһээ Байгалай хойто эрье хүрэтэр электровоз ябажа, ашаан зөөгдэдэг болобо.

Үйлэдбэриин, ажалай бата һайн баазатайгаар арбан хоёрдохи табан жэлые угтажа байнабди. Энэ табан жэлдэ Витим хүрэтэр түмэр харгы электрижүүлхэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха даабари абанхайбди. Урда табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хэжэ, БАМ-ай барилга түгэсхэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхабди гэжэ олон мянган хүдэлмэришэдэй үмэнэһөө мэдүүлхэ байнаб.

М. УБОНОВ,
«Нижнеангарсктрансстрой» трестын инженер.

…амалан адхал, абъяас, дэбжүүлтэ XII

…МАР САЙН, ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛ!

ПУБЛИЦИСТИКЭ

…АР ҺАЯХАН, хахад һүниин хан…ама жабараар һэхэгдэн, туужым…нэ хуудаһан нээгдэбэ. Айл бүриин …йрануудта хөөһэ бушхама сэгээ …аһан болор собхон аяганууд ду… хонхын дуунтай жэрьеэ һонин нэ…, Бүмбэрсэг дэлхэйн бүһэлүүр …, орон түрымнай орой дээгүүр, … дуулим Курилын аралнуудһаа үр…й Прибалтикын хуба шаргал эрье…үрэтэр, дугааг татаһан долоон үн…лонго мэтээр, үүрэй толон гиижэ …аларба. Энэ мүнөө Буряад нюта…най дун сагаан үрмэ сүсэгыгөөр …н ерэбэ. Тэрэ торгон сасагта бүһэ… дээгүүр: «Партиин XXVII ехэ …ээ ажалай бэлэгүүдээр угтая!»— …дүлэтэ уряал срьёлно. Партиин …алаар дэгжэһэн бүгэдэ арадай ажа…үүн хяһаһаа алтан ошод арбан зүгтэ …, сэнхэг эмээршэнэй сэн бүн соо…рээдэһэ шэдэлүүлнэ.

… жэлэй үндэр богоһо дээрэ шан… шанга хүлөө батаар таоижа, бү…эрээ бодоод байһан баатар совет …солгёон шарайе адаглаад харагты: …раа амжаһан, — илалтаараа урма… буряад хүнэй нюур шарай дээрэ …мэшэзэнэй дүрһэ толон атираата…эр дээрэ Балта Хадуур барисал… одон тэмдэгтэ хонишон, барга…суута баатар Дашанима Сундуев …морин дээрэһээ эгэшэг дуугаа хан…н ябана. Һиигэнгүй яахань даа: …ри жэгтэй үндэр, жэшээтэ ехэ …н туйлана ха юм! Үнгэржэ байгаа …е түрэхэ хонин бүхэниинь хурьга …үл асараа, табан килограмм ноо…. Байгал тойроншье иимэ туйлалта … хүн үшөө бии аал?! Тээ наанань …лай эрье дээрэхэнэ Евгения Пет… Перевозникова, Кабанскын шубуу…брикын һаалишан ород дуугаа бу…лан һагад татана. Һиигэнгүй яаба … һаамхай үнеэн бүриһөө дүрбэн…мянгаад литр һү жэл бүри һаана …Эндэхи үнеэдһээ хэзээ тэды ехэ …ража байгаа юм?! Үшөө наашалха…«кра» колхозой газар тарялан…һаа …гүй ехэ ороohо тарян абтаба: …тракторна бригадир Петр Яковле… …тонов шэмээшэг аялга утаар уян… Яахань һэм даа, баярынь ехэ, …хаар бэшэ. Тэрэнэй бригада бүхэ… …жэл соогоо үндэр ургасаар суур…үнгэрөөшэ намар гектар бүриһөө …нөр хушан шарахан шэниисэ ху… Сагай уларилай хэдышье таагүй …һаань, хура бороо яажа оруулхам … гэжэ хурмаста тэнгэриһээ хайра …һуугаагүи, имагтал агротехникын …эрдэмэй хүсөөр тогтууритай, тэг… … ургаса жэл бүри ургуулна.

… хүнэй иимэнүүд, онсо ехэ туйлал… … промышленностиин эршэм дээ…эдбэриин алхам дээрэ абажа та… … бүришье гайхалаа барамаар. …гайхалдаа дадашаһан лэ хүндэ …й юм аабза. Эндэ нэгэл нэрэ, …бог дурдая — авиационно заводой … токарь Анпилогов Владимир Его… Энэ нүхэрнай дүрбэн жэл үлүү… соо найман жэлэй нормо дүүр…эрхэ даа, бусад хүдэлмэри… гурбан-дүрбэн жэлээр уридлажа …Тиин мүнөө 1989—1990 онойнгоо …элые шэлбүүһэн хасуури дороо уг…рлажа һууна хаям. Гансал агаарай …эндэ үзэгдэмөөр хурдабшалал энэ! «Би гансаараа бэшэб», — гэжэ …пилоговой бэеэ доохонуур абхуул…аа һаань, түрүү токарь Иван …ьевич Бурковаишье туйлалтые эн…даад үзэел даа: И. И. Бурков та…лэингэ түсэоые ноябриин 7-до …б гэхэдээ, долоон жэлдэ хэхэ ажа…эрхиһэн байба, нэгэ жэлээр Анпи… … гээгдээ (долоон-найман жэлэй …бан жэл соо дүүргээ гэжэ байгаад, …» гэхэ хайшаа юм?)

… манай Буряадта табан жэлэйнгээ …болзорһоонь урид, холо үлүүлэн …эн эрхим түрүү ажалшадаи тоо … нёдондо, урзандаһаа хойшо һара …эдэн мянгаадаараа нэмэһээр, үдэ…рээ. «Табан жэлээ — болзорһоонь … — гэһэн гаршагууд газетэнүүдэй …нууд дээгүүр, агаарай долгин дээ… … сэнхир экран дээгүүр гараһаар … мүнөөшье толилогдоһоор байна. …лис мүрысөөндэ илагшадай соло …шэхэндэ шэжэмтэйгээр дуулдана. … хужартайгаар торолдоно, сэдь…үндэтэйгөөр ороно: Зэдын вольф…лиоденэй комбинат, Гусиноозёрскын …Улаан-Үдын «Теплоприбор» …Байгалай загаһа барилгын нэгэдэл, … булаг» гэдэг шохойн уурхай, … гэдэг оёдолой нэгэдэл, ном, га…ралдаг гүрэнэй типографи, БАМ-ай …оллективүүд, колхоз, совхозууд…

…ын саана — харгы, дабаанай саана— … байдаг юм гэжэ зон дэмы хэлсэ… Мүн энээн тушаа арбан нэгэдэхи, …хоёрдохи Табан жэлнүүдэй уулзал…

ганай баяр найр дээрэ хүхюун баясхаланта хөөрэлдөөнүүд хаа хаанагүй харьялан гарана. Эгээл энэ үсэдэ съездын урда тээхи партийна документнүүдые арад зон ехэтэ һонирхон, наринаар зүбшэн хэлсэжэ байнхай.

Ленинэй партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро совет арад социализмын ордоной ганжар оройе бодхоожорхёод, түрбэлгүй бүтээсэтэ ажалаараа түбхинүүлэн, үнэржүүлэн байна. Хорин долоодохи партийна съезд дээрэ баталагдаха шэнэ табан жэл соо, мүн хоёр мянгадахи он хүрэтэрхи үе соо хэды шэнээн булад шудхаха, хэды шэнээн шэнэ станок бүтээхэ, хэды шэнээн нүүрһэ, нефть, газ абаха, хэды шэнээн электрын хүсэ хэрэглэхэ, хэды шэнээн гэр байра бариха, хэды шэнээн эдеэ хоолой зүйл, хубсаһа хунар үйлэдбэрилхэ тодо һонор тоонууд хүсэнэг бүриндэнь хүсэлдүүлэн бэшэгдэнхэй. Шэнэ табан жэлэй түсэбые, хоёр мянгадахи он хүрэтэрхи үеын хараае амжалтатайгаар бэелүүлхын тула мүнөө эрдэм ухаанай дэбжэлтые, оньһон техникын хүгжэлтые бүри түргэдхэхэ, улам хурдадхаха зорилго табигдаба. Гадна шэнээр бүтээгдэхэ машина техникын, эд хэрэгсэлэй шанар һайжаруулха, эд бараае гараараа барижа үзэхэдэ — «Гаһар», эрхыгээрээ эмрижэ үзэхэдэ — «Эрхим» гэһэн ярлаг зүүлгэхэ ябадалда онсо анхарал хандуулха гэзшэ тон шухала дээрэ тоологдоо.

Эдэ бүгэдые үзэгшэлэн дүүргэхын тулада хамтын шанга халуун ажал, мэргэн хурдан мүрысөөн, урилдаан хэрэгтэй. Бидэнэй ажал. Баранай мүрысөөн.

Ажалай саг алмаха гэһэн ажалша хүнэй эрмэлзэл эндэһээ үндэһэтэй.

АЖАЛАЙ саг… Энээнһээ үнэтэй, энээнһээ гамтай юумэ гэжэ хүн амитанда байгаагүй, мүнөөшье үгы! Хамаг юумэн: үйлэдбэриин бүтээсэ, байгаалиин баялигые ашаглалга, түүхэй эд болбосоруулга, зайн галай хүсэ хэрэглэлгэ, эдеэ хоолой зүйл буйлуулга, бэе махабадай элүүрые хамгаалга, эрдэм номдо һуралга, юрэнхыдөө хүнэй наһа ута болгохоһоо абаад, солбон хүсыень, соёл бэлигыень дээшэлүүлхэ хүрэтэрхи бүхы арга хүнэй өөрынь ажалай сагһаа, энэ сагаа хэр зэргэ гамтайгаар, хэмтэйгээр, хүсэд дүүрэнээр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хэрэглэжэ, ашаглажа, эдлэжэ, «эдеэн болгожо» шададаг дээрэһээнь сүм дулдыдана! Ушар юуб гэхэдэ, хүнэй баян бардам һуудал, инаг дуран, үнэр үдэлгэ, зол жаргал, энхэ тайбаниинь ажалай ашаар байгуулагдана. Тиимэһээ ажалай сагһаа үнэтэй юумэн гэжэ ажалша хүндэ байхагүй!

Манай үдэр бүриин ажал, манай табан жэлнүүдэй түсэб, угтуулан абадаг уялганууд, тэдэ бүгэдэеэ түргэн хурданаар, үрэ шанар ехэтэйгээр үлүүлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрдэг олон түмэнэй урилдаан, мүрысөөн ажалай алхам бүреэр, ажалай минута бүреэр хэмжэгдэдэг. Теэд ажалай минута гэзшэ агшан зуурын саг ха юм.

Тиимэһээ ажалдаа шуналтай, солбон шударгы совет хүнүүд: «Саг, урагшаа!»—гэжэ уряалдаг. Иигэжэ сагые түргэдхэхэдөө, сагые яаруулхадаа, уг зорилгоёо, коммунизм байгуулгаяа улам ойртуулнабди.

Мүнөө бидэнэр ажалай саг, хүдэлмэриин минута бүриие бүтээһэн эдэйнгээ хэмжээгээр, түхэриг солхообоор, түхэреэн процент, хубяар тоосон тоолонобди. Тоо бүридхэлшэдэй шэнжэлжэ тодорхойлhоной ёhoop, мүнөө социалис ажалаймнай нэгэ минута, гушаад онуудай хүдэлмэриин минутатай жэшэхэдэ, гурба дахинһаа дээшэ үнэтэй болоо. Энээн дээрэһээ багсаагаад үзэхэдэ, ажалай саг соо үлүү дахин тамхилха, өөдэ уруугаа һундэлхэ гэзшэ арбан-хорин сагаата бэшэ, хэдэн түхэригтэ боложо ерэнэ. Ажалдаа нэгэ минута гээгдэхэ гэзшэ солхообто бэшэ, зуугаад шарбуунсата боложо ерэнэ. Юрэ ажалдаа хайша хэрэг хандаха ябадал, хүдэлмэридөө гээгдэхэ гү, эмхи журамгүйгөөр, залхуу задагайгаар, нозог нобшоор хүдэлхэ, «хүнгэн» газар бэдэрээб гэжэ өөдэ уруугаа зольборжо зайжа, архи тамхи намнажа, сагаа хиидэ хаяха мэтын һэбхи ябадалнуудһаа гүрэн түрэмнай хэды шэнээн ехэ гарза гайда ороно гэзшэб! Айл бүхэнэй өөһэдымнай ажана түбхин байдалда хэды ехэ хорото хохидол тохёолдоно гэзшэб!

Ажалай минута бүриие алтан Кремлиин аянгата курантнуудай алдадгүй сохидоггнуудтай сасуудхан ябая! Ажалай алхам бүриие Спасска башниин үүдэнһээ нангин Мавзолейн богоһо хүрэтэрхи эрид хоёр зуун арбан алхамтай алдадгүй сасуудхан ябая! Ажалай мүрысөөе амин зүрхэнэйнгөө логшоонтой алдадгүй сасуудхан мэдэрэе!

Ажал гэзшэ —
арюун байгаалитай
Амисхаал ниилүүлдэг жаргал юумэл,
Ажал гэзшэ —
амгаланай түлөө
Амарангүй хэдэг тэмсэл юумэл!

Шэнэ жэлэй шэжэмтэ толон Шэнэ ажалай, шэнэ Табан жэлэй саг заляар, амгалан байдалай түлөө шэнэ тэмсэлэй охёор, огсом дуугаар амилан орьёлнол.

Цэдэн ГАЛСАНОВ,
поэт.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

— Үнгэржэ байһан жэлнай Танай зохёохы болон ниитын ажалда ямар онсо үйлэ хэрэгүүдээр хадуугдаха байнаб!

— Жэлэй дүүрэхэ тээшэ хүн бүхэн өөрынгөө хэһэн ажалые шэбшэжэ үзэхэдөө, бүхы юумэеэ шүүмжэлхы ёhoop сэгнэдэг, хубиингаа дүнгүүдые согсолдог гэзшэ ааб даа. Мүнөө үдэшэһэн жэлнай миниин заяанда онсо удха шанартай үйлэ хэрэгүүдээр хадуугдаха гэхэ байнаб. 1985 ондо КПСС-эй гэшүүндэ абтааб. Областной партийна конференциин делегадаар һунгагдааб. Хабар театраймнай коллектив ехэ этигэл найдабари үзүүлжэ, арадай депутадуудай горсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ һэн. Тиигэжэ Улаан-Үдын горсоведэй депутадаар хоёрдохиёо һунгагдабаб. Эдэ ехэ үйлэ хэрэгүүд зохёохы болон ниитын ажалда харюусалгаяа бүри дээшэлүүлхыем уялгална. Зохёохы ажалайм дүнгүүд тухай хэлэхэдэ, Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа табигдаһан Дударевай «Юрын сэрэгшэд» гэжэ зүжэгтэ врач Верын ролиие гүйсэдхөөб. Айтматовей «Эхын таряланда» Толгонойн, Салынскиин «Барабанщица» гэһэн зүжэгтэ Тузиковагай болон бусад рольнуудые үе сагайнгаа шэнэ эрилтэнүүдтэ тааруулан, бүри гүнзэгырүүлхэ гэжэ хүдэлөөб.

— Хүн хэды наһатайб. тэды дахин Шэнэ жэл угтаһан байха. Дарима Базаржаповна, Шэнэ жэлэй ямар һайндэрые эгээл дулааханаар һанажа ябадагбта!

— Һургуулиин наһанайм Шэнэ жэлэй һайндэрнүүд юундэшьеб һайханаар һанагдадаг. Хориин дунда һургуули дүүргэһээрни хорин жэл байгша ондо гүйсэбэ. Илангаяа юһэдэхи, арбадахи классуудта угтаһан Шэнэ жэлэй баярнуудые мүнөө гуниглан дурсагшаб. Ямар гоё, хүхюун зугаатай үе гэзшэ һэм!

— Танай театрта хүдэлжэ эхилһээр арбан долоон жэл үнгэрбэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Олон рольнуудые наадаһан байнат. Тэдээндээ ямар эрилтэ табижа, алиниинь зохидшоодогбта!

— Сэхыень хэлэхэдэ, шэнэ юумэ хэлэдэггүй, хүнэй зүрхэ сэдьхэлые хүлгүүлжэ шадахагүй, даншье һаа «танил» образуудтай пьесэнүүд бии гэзшэ ааб даа. Иимэрхүү удхатай рольнуудые гүйсэдхэхэнь хүндэ байдаг. Мүнөө Буряадаймнай залуу драматург Геннадий Башкуевай «Бүрхэжэ сэлмэжэ байдаг тэнгэри» гэһэн зүжэг бэлдэнэбди. Энэ зүжэгтэ Аннын роль гүйсэдхэнэб. Миниин героиня бүрин шанартай, нэгэ удхатай хүн юм. Энэ образой байгуулалтые һайшаанаб. Тэрэнэй абариинь хүсэтэй, һула, зүришэлдөөтэ талануудай олон янзые бүрин шанартай болгохын тулада Аннын хэхэ алхам бүриие, хэлэхэ үгэ бүхэниие дахин сэгнэжэ, бодожо үзэнэб.

— Хүдөө нютагуудаар гастрольдо ябахадаа, хонишод, малшадтай уулзадаг байһан байхат. Ямар уулзалга илангаяа һонирхолтой байгааб!

— Республикын литература болон искусствын үдэрнүүдэй Зэдын райондо болоходо. Борьёогой совхозой хонишон Гасрон Лубсанович Рабдаевтай уулзаа һэмди. Манай драматургнуудай пьесэнүүдтэ мүндэлхэ ёhoтойл герой энэл ха юм гэжэ тиихэдэ һанаа һэм. Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат болоһон энэ хонишон өөрынгөө ажабайдал тухай бидэнэртэ хөөрөө бэлэй. Тэрэнэй сэсэн ухаанда, хүндэмүүшэ, урин налгай абари занда, ажалша сэдьхэлдэнь бахархаа һэм.

—Буряадай искусствада алба хэжэ байһан хэдэн зуугаад зохёохы ажалтаниие мүнөө түлөөлжэ байнат гэе. Тиимэһээ үнгэржэ байһан жэлдэ Буряадай театрнуудай, артистнар болон дуушадай туйлаһан ямар амжалтые онсо тэмдэглэхэбта!

— Байгша оной зун Гүрэнэй ород драмын театрай коллектив ниислэл Москва хотодо урагшатайгаар тоособо. Илангаяа оперно театрайхидай амжалтануудта баясагшаб. Франциин Тулуза хотодо дуушадай уласхоорондын конкурсдо Буряадай АССР-эй арадай артистка Галина Шойдагбаевагай мүнгэн медальда, Гран-при гэдэг үндэр шагналда хүртэһэн тухай дуулахадаа, үнэн зүрхэнһөө баярлаа бэлэйб. Тиихэдэ Пуччиниин «Чио-Чио-Сан» оперодо Чио-Чио-Санай партиие Галиныи гүйсэдхэхэдэ, урматайгаар шагнадагби. РСФСР-эй арадай артист Дугаржаб Дашиевай дуулахые шагнаха дуратайб. Юрэдөө Буряадаймнай искусство бараг һайн хүгжэнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

— Театрайнгаа залуу артистнууд тухай хэдэхэн үгөөр…

— Һайн, бэрхэ залуушуултайбди. Эндэ һаяхан табигдаһан Чимит Цыдендамбаевай «Холо ойрын түрэлнүүдтэ» Баян-Далай Бидагаров ехэ зохидоор наадаа. Баир Будаев, Олег Бабуев, Виктор Самбуев, Сэсэг Шарапова болон бусадые дурдамаар. Баир зохёохы ажалай командировкодо Ленинград хото ошожо, хэдэн зүжэгүүдые хаража, һаяхан ерээ һэн.

— Буряад драмын театрайхидай нангинаар сахидаг ямар ёһо заншал бии гэзшэб!

—Түрэл арадайнгаа үндэһэн буряад хэлые нангин һайханаар сахилга хадаа коллективэймнай эгээл шухала ёһо заншал гэзшэ. Уһан буряад хэлэн дээрэ хөөрэлдэхэ, үгэнүүдээ сэбэрээр, тодоор үгүүлхэ, мүн баяжуулха хэрэгтэй бшуу. Буряад совет литературын үндэһэ пуури табилсагшадай нэгэн Хоца Намсараевай хэлэн дээрэ хөөрэлдэхэ ёһотойбди. Театрнай Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ һэн тула түрэл буряад хэлээ дабхар һайнаар сахиха уялгатай гэжэ бидэнэр ойлгодогбди. «Байгалай уһандал арюун тунгалаг, басаганай миһэрэлдэл урин налгай буряад хэлэмнай…» гэжэ поэт Дондок Улзытуев түрэл хэлэн тухайгаа һайханаар шүлэглэһэн байха. Тиихэдэ Расул Гамзатов «Минии Дагестан» гэжэ ном соогоо «өөһэдын түрэл хэлэгүй һаа, араднай арад бэшэ гэзшэ» гэжэ бэшэһэн юм. Тэрэ ехэ зүб хэлээ. Арадаймнай соёл, түүхэ, аман зохёол буряад хэлэн дээрэ үндэһэлжэ, мүнөөнэй үе саг хүрэтэр хүгжэжэ ябана ха юм. Түрэл хэлэмнай арадай баялиг болоно. Ушар тиимэһээ энэ баялигаа нангинаар сахижа, бүри арьбадхан хүгжөөхэ хэрэгтэ коллективнай өөрынгөө нэмэри оруулна гэжэ һананаб.

— Уншагшадтамнай Шэнэ жэлээр юу хүсэхэ байнат!

— Элүүр энхые, ажалдань амжалта, зол жаргал хүсэнэб. Шэнэ жэлдэ зориһон бүхы юумэнтнай хүсэлдэг лэ.

«УРИХАН НАЛГАЙ БУРЯАД ХЭЛЭМНАЙ»

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Гүрэнэй буряад драмын академическэ театрей актриса, Буряадай АССР-эй арадай артистка Д. Сангажаповатай манай корреспондент Б. Дамбаринчинов һаяхан уулзажа, асуудалнуудые табиһан байна. Энэ хөөрэлдөөе уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди.

ДУУШАДАЙ УЛАСХООРОНДЫН КОНКУРСНУУДАЙ ЛАУРЕАТ, БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АРТИСТКА

Галина Бадмажаповна ШОЙДАГБАЕВАДА

Урин манай дуушадай
Уяи «алтан гургалдай»
Баруун түбиин энгэрһээ
Буряад ороноо нэрлүүлээ,
Булжамууртын дайдаһаа
Бурьялма бэлиг дэгжүүлэн,
Сардамал мүнгэн Гран-при
Сулгы алтаар тэхэрюулээ!

УЛААН-ҮДЫН АВИАЗАВОДОЙ ТОКАРЬ, АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНТО

Владимир Егорович АНПИЛОГОВТО

Тоти мэргэн
токарь илажа,
Эди шэдитэ
эрхыгээрээ тэ,
Найман жэлэй
хуудаһа иража,
Найдал, баяраараа
суурхабалта.
Үүсхэлшын зориг,
халуун зүрхэн,
Үндэр дүнгүүдтэ
үшөөл хүргэхэл.

ЛЕНИНСКЭ КОМСОМОЛОЙ НЭРЭМЖЭТЭ НАРИН СЭМБЫН КОМБИНАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭН, «XI ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗАЛУУ ГВАРДЕЕЦ», СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАТ

Надежда Григорьевна ГЛАДКИХТА

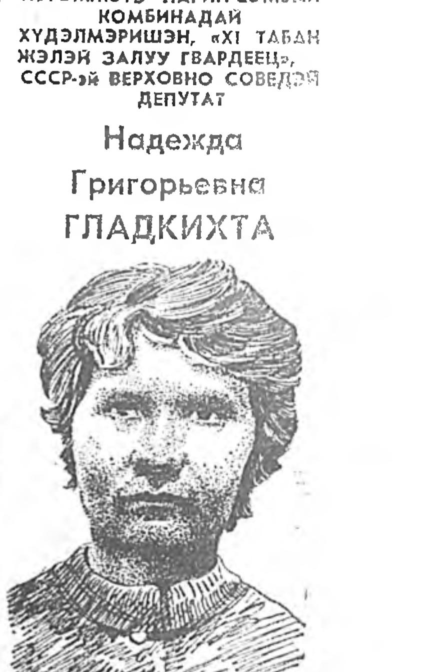

> **Уласхоорондын һайшаал, магтаалда хүртэһэн, бодото арадай олонациональна совет соёл болбосоролой хүгжэн һалбаралга манай байгуулалтын түүхэтэ туйлалта мүн болоно.**
>
> **(КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын проектһээ).**

Хориин районой Хүрбын совхозой таряашад ороoһо таряа үйлэдбэрилхэ табан жэлэй түсэбые үшөө 1984 ондо үлүүлэн дүүргэжэ шадаа һэн. Хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг Х. Н. Бадмацыреновэй бригадынхид үнгэрэгшэ намар гектар бүриһөө 20 гаран центнер таряа хуряагаа. Хандажап Надмитович Бадмацыренов — Буряадай АССР-эй габьяата механизатор, Арадуудай Хани барисаанай ордентой, нютагтаа хүндэтэй хүн юм. Мүнөө тэрэнэй хүтэлбэридэг коллектив техникэ заһабарилга түсэбэй ёhoop эрхилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Р. Будников, С. С. Разумов, Х. Н. Бадмацыренов.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ХАМАГАЙ УДАМАРШАД ДЕПУТАДУУД ЮМ

Хүдөөгэй хүн зон сүлөө сагаа аша туһатайгаар, һонирхолтойгоор үнгэргэхэ гэжэ оролдоно. Ушар тиимэһээ ажалай һүүлээр соёлойнгоо байшанда сугларжа, уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ хабаададаг байна бшуу. Эдэнэй эгээл үндэр наһатайнь 77-той, эгээл залуунь 16 наһатай юм. Олонхи ушарта Гинчиновтан, Ширапдоржиевтан, Цыренжаповтан, бусадшье айлнууд гэр бүлөөрөө ерэжэ, дуун ба хатарта ябалсана.

Ухибүүдэй «Лаадуухай» гэжэ ансамбль тухай һураг сүү арба гаран жэлэй турша соо холуур таранхай. 1—4 классуудай һурагшадһаа бүридэһэн тус ансамблиие Михаил Будожапович Цыренов хүтэлбэрилдэг. Тиихэдэ сэхэшүүлынь арадай аман үгын ансамбльдо хабаадана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулан, һонирхолтой спортивна мүрысөөн, уран һайханай харалга боложо үнгэрөө.

Жэшээлхэдэ, уран һайханай харалгые Үдын үйлсынхид нээхэ болоһон байба. Тэдэнэр «Бэһэлиг нюуха» гэһэн арадай дуугаар харалгаяа эхилээ. Удаань нэгэ-нэгээрээ, хоёр-хоёроороо дуулаа, хатар наада харуулаа. Һүүлдэнь хоороор дуулаа. Тэдэнэй номер бүхэн альга ташалгаар угтагдаа һэн.

Жюриин шиидхэбэреэр арадай дуунуудые эрхимээр дуулаһан Д. Т. Сандакова — нэгэдэхи, Д. Р. Жалсанова — хоёрдохи, гурбадахи шанда Б. Ц. Доржиева гэгшэд хүртэбэд.

Харин хоёр-хоёроороо дуулагшад сооһоо Н. Д. Дугданова, Ц. Б. Дашибондокова гэгшэдэй, нэгэ гэр бүлын Ц. Л. Цыренов, Н. Е. Цыбикжапова, Дамдиновай нэрэмжэтэ үйлсэһөө колхозой парторг М. Н. Багдуев, медсестра Д. Ц. Цыбикова гэгшэд арадай дуунуудые эрхимээр гүйсэдхөө гэжэ тодорхойлогдоо.

Пенсионернүүд Ц. Т. Цыренов, Б. С. Гуробазарова шүлэгүүдые уран гоёор, ханхинаса уншаһанайнгаа түлөө урмашуулагдаа.

Спортивна мүрысөөндэ хүн зон олоороо хабаадана. Байгша оной «Сурхарбаанай» һайндэртэ мори урилдаан, волейбол, хүнгэн атлетикэ, һур харбалга, бүхэ барилдаагаар мүрысөөн болоо. Бүхы мүрысөөнүүд Эгэтын Адагай 7 үйлсэнүүдэй командануудай дунда үнгэргэгдэдэг. Үнгэрһэн жэлэй спортивна мүрысөөнүүдтэ Үдын үйлсын команда очкогоороо илажа, нэгэдэхи һуури эзэлээд, Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө.

Совет арадай Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэртэ буряад тэрлиг, малгай үмдэһэн хүбүүд мори урилдаанда ерэһэн байна. Тиихэдээ урилдаха моридойнь һүүл, дэлһэн сүрэгдэһэн, ялагар салагар хазаар, эмээл тохогдоһон байгаа. Тиихэдэ ёрхо харбаха, шагай шүүрэхэ, һээр шааха гэхэ мэтэ урданай наадануй зүйлөөр мүрысөөн үнгэргэгдэжэ, бэрхэшүүлынь тодоруулагдаа һэн.

Эгэтын-Адагай сомоной Соведэй депутадууд ажалшадайнгаа сүлөө сагые һонирхолтойгоор үнгэргэхэ хэрэгтэ олониитые шадамараар элсүүлнэ.

Һүүлэй үедэ архидалгагүйгөөр хурим, түрэ үнгэргэгдэдэг боложо байна. Эдэ болон бусад тон шухала хэмжээ ябуулганууд шэнэ сагай шэнэ заншал болоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

В. ГАНЖУРОВА.

…раглал АЯГА ҺҮНЭЙ АМТАН

…н кружка соонь эхын… … үгаһэн бүлеэхэн һү … уужа үрдиншьегүй, …һаа торожо унаха…ыень адхаһан дүрбэ…нжидмаа сагаан эдеэн … мэдэхэ бэлэй даа. … гансашье Бадматан … ори ганса үнеэтэй … айлнууд зундаа но…бэгтэ аарса, тараг бэл… … хүүгэдээ садхааха ар…

…дхаһандаа айжа, шан…илганаһан басагаяа …рлажа, гарһаань хү…олой саана һуулгаад, …тэй сай, халуухан ле…лээмэнтэйгээр табиба. …ондо сай ууһан Сач…хынгээ урдаһаа эрхэ…араад:

…минай һү үшөө асараад … — гэжэ хэды дахин …уухадань:

… һү ехээр асарха. …айгаа уугаад, ошожо …эшни хүдэлмэриеэ хэ…эд басагаяа һамаа…м.

…эшохонь түргэн даа. Тэрэ гэһээр нилээд саг үнгэрөө. Санжидмаа хирэ-хирэ болоод лэ бага балшар ухибүүн наһаяа тэхэрюулэн һанахадаа, эхынгээ хэлэһэн үгэнүүдые заабол ухаандаа оруулдаг. «Басаган, һүн гэзшэ гайхалтай, юугээршье һэлгэшэгүй эдеэн даа. Хүн үбшэлхэдөө, үндэр наһатай болоходоо, мяха, хилээмэ эдижэ шадахаяа болидог. Харин һүн ямаршье хүндэ хэрэгтэй бшуу. Нарай жааханһаа буурал сагаан толгойтой үбгэд, хүгшэд хүрэтэрөө һүнэй эдеэнһээ арсаагүйл байха, ойлгоорой басагамни», — гэжэ хэлэһэниинь мүнөө Санжидмаада ямар гүнзэгы удхатайгаар һанагданаб даа?

Фермынгээ коллективэй хамтын суглаанай һүүлээр партийна бүлэгые ударидагша Санжидмаа Бадмаевна Тарасова һаяя һаалишанаар ажаллажа захалһан басагадтай хөөрэлдэхэдөө, ухибүүн ябахадань эхынгээ үгэлһые мүнөө хэлээ һэн.

Хүн түрэлтэндэ шухала хэрэгтэй эдеэ үйлэдбэрилжэ байһанаа мэдэрһэн һаалишадынь мүнөө гансашье һү ехээр һааха бэшэ, мүн шанарыень эрид дээшэлүүлхын түлөө шармайн оролдоно. Диилэнхидэ залуушуулай хүдэлмэрилдэг комсомол-залуушуулай Аргатын фермэдэ хорёод жэлэй туршада һаалишанаар ажаллажа байһан Санжидмаа Тарасовагай наһанайнь намтар онсо илгармаар бэшэ, юрын хүнэйхидэл тон адли байха. Һургуулиин һүүлээр эгэшэтээ хамта һаалишанаар хүдэлмэрилөө. Удаань хадамда гарахадаашье, энэ мэргэжэлээ орхёогүй. ВЛКСМ-эй гэшүүн байхадаа, ниитын хүдэлмэридэ бусад залуушуулһаа эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байгаа. Хүдөөгэй клубай (мүнөө соёлой байшан болонхой) дэргэдэ эмхидхэгдэһэн уран һайханай самодеятельностьдэ хабаадалсахадаа, Санжидмаа хонгёо һайхан хоолойгоор хангюурдажа, олоной һайшаалда хүртэдэг һэн. Тэрэ Берлиндэ үнгэргэгдэһэн Бүхэдэлхэйн залуушуулай болон студентнэрэй фестивальда хабаадалсаха золтой байгаа.

— Мүнөө сагта һайнаар ажаллажа, амжалта туйлаха арга боломжо бии гэзшэл даа. Энэ үеые хорёод жэлэй саада тээхитэй сасуулхаар бэшэ. Хараад үзэгты. Мүнөө манай фермэдэ ажалладаг һаалишадай диилэнхинь дунда һургуули дүүргэһэн байха. Урдынхидал дүрбэн гү, али долоон класстай эрдэмтэйшүүл манай дунда хомор болошоо. Энэ һайн гэзшэ. Эрдэм, техникын хурдан түргэноор хүгжэжэ байһан мүнөө үедэ манда — һаалишадта шэнэ сагай шэнэ эрилтэ табиһаниинь гайхалтай бэшэ. Бидэ үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэээр хараалһан зорилгоёо заабол бэелүүлхэ уялгатайбди, —гэжэ Санжидмаа Бадмаевна хөөрэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хурамхаанай районой Аргатын совхоздо үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һааһан нэгэшье һаалишан байгаагүй юм. Нёдондо энэ фермын дүрбэн һаалишан хоёр мянганай «хилэ» дабаа. Энэ илалта Санжидмаагай һанаанда үшөөл хүрөөгүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ үнеэн бүриһөө жэлдээ 3000 килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилготой.

— Хойто-Байгалай райондо үнеэн бүриһөө гурбан мянган килограмм һү һаана гэжэ дуулаба, шагнаба ха юмши. Танай Хурамхаанай район Хойто-Байгалһаа наашаа бэшэ гү? Һү шэмээр яагаа бирагүй үнеэдые баринабта? Иимэ үнеэдые харууһалжа, һаажа зобонхаар, мяханай комбинадта тушааһаниинь дээрэл. Абтаһан һүнэй бүхы гаргашыень харюулжа, олзо оруулхын тула үнеэн бүхэнһөө адагынь 3000—3500 килограмм һү һааха ёhoтойбди гэжэ нэгэ эрдэмтэ хэлээ һэн. Иимэ һү абахын тула мэргэжэлтэдтэ, хүтэлбэрилэгшэдтөө шанга эрилтэ табиха хэрэгтэй. Үнэхөөрөө үнеэн бүриһөө хоёр мянган килограмм хүрэхэгүй һү һаахадаа, һаалишаднай ямар салин түлбэри абаха юм. Таанад бултадаа бодомжолжо үзэхэл байгаат, —гэжэ нэгэ түрүү һаалишанай заабарилан хэлэһыень Санжидмаа Бадмаевна мүнөөшье мартаагүй.

Үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлжэ, продукци ехээр абахын тула Санжидмаа олон бодолдо абтадаг. Мүнөө Аргатын фермын шэнэ байра тосхоной баруун урда баригдажа эхилээ. Эндэ бүхы ажалынь оньһожоруулагдахаар хараалагдана. Теэд тэрэ байрадаа һү шэмэ ехэтэй үнеэдые тусгаар шэлэжэ суглуулаад харууһалбал, ямар һайн һэм. Дам саашадаа бүхы совхозой фермэнүүдтэ һүтэй үнеэд олошорхо һэн. Эндэ нэн түрүүлэн үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри гуримшуулха хэрэгтэй. Фермынгээ коммунистнуудай ээлжээтэ суглаанда энэл асуудал зүбшэн хэлсэхээр табиха болоо ха. Хүн нэгэл газартаа үни байха ёhoгүй, урагшаал дабшаха зэргэтэйбди гэжэ досоогоо бодомжолхо юм.

…Санжидмаа Тарасова найман үхибүүдэй эхэ. Алексей Санжидмаа хоёрой хүмүүжүүлжэ байһан үринэрэйнь эгээл ахань — Юра дунда һургуулиин һүүлээр хоёр жэлэй туршада һаалишанаар ажаллаа. Эхынгээ хажууда арга дүршэлыень халан абажа хүдэлмэрилһэн хүбүүниинь фермэ, ажахы соогоо дэлгэрһэн социа…лис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэһэн байха. Мүнөө Юра хүдөө ажахын техникумда һурана. Харин дүүнэрынь үдэр бүхэндэ һургуулиһаа гэртээ бусаһаар лэ, эхэ, эсэгэдээ хамһалсажа, баһал ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлэгдэнэ. Магад эдэнэйнь дунда үнеэн бүриһөө жэлдээ гурбан бэшэ, харин таба-зургаан мянган килограмм һү һааха ерээдүйн суута һаалишаншье ургажа байгаа аалам, хэн мэдэхэб?

…Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ һэн. Санжидмаа Алексей хоёр Улаан-Үдэ ошохо автомашина нилээд бэдэрээ. Юра хүбүүндэ үүсынгээ дээжэ эльгээхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Санжидмаа бүлынгөө аха хүбүүндэ мяханһаа гадна эгээл дуратай эдеэень—һүнэй үрмэ суглуулһанаа мэшээг соонь хээ. Эндэнь амтархамаар үшөөшье олон юумэн бии байха. Булта һүөөр хэгдэһэн эдеэн. Тиихэдээл дү… бэтэйхэн байхадаа адхаһан …га һүнэйнгөө иимэ үнэтэй … тэй байһыень ойлгоһон … жидмаа Тарасова хүн т… нэй унда хоолой дээжэ … сагаан эдеэ элбэгжүүлх… лэ үдэрһөө үдэртэ…эд этигэхээр оролдоно.

Вл. Ж…

Н. МИЖИТОВ.

…ин район.

…занай үүдхэжэ … стратегическэ өөрыгөө ха… …аалха үүсхэл» (СОИ) гэдэгынь дэлхэйн бүхы арад түмэндэ зүрюу харша ябадал болоно. Замбуулинай дайда— бүхы хүн түрэлтэнэй баялиг мүн. Тэрээндэ хэншье аюул тохёолдуулха ёһогүй.

Совет космонавтнуудтай хамтаараа хүдэлжэ байһандаа урма баяртайбди гэжэ тэдэнэр мэдүүлбэ.

Шэнэ жэлдэ амжалта туйлахыень, зол жаргалтайгаар ажаһуухыень Мухаммед Фарис болон Мунир Хабиб совет болон Сириин арадта, бүхы дэлхэйн арадуудта хүсэбэ.

(ТАСС).

ЗАЛУУГАЙ ДАЛИ ЖЭГҮҮРЭЭР

РЕПОРТАЖ

Нисэлэн хотымнай эгээл урданай соёлой гуламтануудай нэгэн болохо «Барилгашан» гэжэ клуб соо эдэ үдэрнүүдтэ урда урданайхиһаа үлүү хүлгөөтэй, шуугаатай, аялга хүгжэм таһалгаргүй зэдэлжэ байба.

...һайндэрэй галнуудаар яларан байһан энэ ордон соо орооод гараха хүсэл нэмээн уряалха юм. Клуб соо хүн зон дүүрэн: олонхинь залуушуул. Шэнэ жэлэй зүүдхэл, шэмэгээл яларуулһан залуушуулай хүбүүд, басагадые хараһаа урматай даа! Эндэ мүнөө үдэшэ «Бурнжелезобетон» нэгэдэл, «Жилгражданстрой» трестын 4-дэхи СМУ Шэнэ жэлэй үдэшэдэ суглараад байна гэшэ.

Хүгжэм зэдэлжэ, хатар, тааһа нэрэшэнэ. Нэгэ хэһэн һэлэжэлһаар зон һэрюун уңда абаже, буфет тушаахи столнуудай саана ерэлгүй һуугаад шэмэнэ.

— Би 1979 оноос хойшо «Бурнжелезобетон» нэгэдэлдэ жолоошоноор хүдэлнэб. Мүнөө жэл нэгэдэлнай түсэбүүдээ бүхы талаарнь дүүргэжэ, һаяхаан директорой томилогдоһон Виктор Васильевич Боруженкын аша габьяань энэ амжалтада ехэ. Мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмөөр ажалаа эмхидхэжэ шададаг залуу, бэрхэ директортэй болоһондоо урматайбди. XII табан жэлдэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлхэ эрмэлзэлээр Шэнэ жэлые манай коллектив угтажа байна,— гэжэ Сергей Тадмжидинович Джавадов хөөрэнэ.

Тиигэһээр байтар Жабар-Үбгэн аша басаган Снегурочкатаяа бии боложо, бүхы зоной анхарал татана. Гарахаа байгаа шэнэ жэлэй сугларагшадые амаршалаад, тэдэнтэй хани халуунаар золгобо. Үбэр соохоо элдэб асуудалнуудые табиһан тэбхэрхэн саарһануудые гаргажа, дурадаһан хубаажа үгэбэ юм. Тэрээн соохи хошон зугаатай, Шэнэ жэлэй хабатай хүсэл асуудалнууд уншагдажа, хүн зон бүгэдөөрөө эдэбхитэйгээр эдэ наадануудта хабаадана. Илангаяа Жабар-Үбгэнэй сууда гарһан тулам соохоо дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдана. Тэрэ хүхюун наадаа дундуур клубай эмхидхэ ородог ансамблиин бүлэг басагад сугларагшадые мүнөө сагай ритм-хатараар амаршалжа, халуун альга ташалганда хүртэнэ.

Залуу зон ажаллахадаашье, амаралдаашье адли бэрхэ гэжэ дэмы хэлэгдээгүй. Үнгин галнуудаар яларан байһан зал соохон тогоод хатарха байһан үетэн соохон эдэбхээрээ шалгаржа байһан үндэр сагаан хүбүүнтэй, һэрюусэхээ гарахадань, фойе соо уулзажа, танилсабабди. Тэрэмнай «Жилгражданстрой» трестын барилга хабсаралгын 4-дэхи управленидэ гагнууршанаар хүдэлдэг Олег Никифорович Метуданов байба. Долоодохи ГПТУ дүүргэһэнэй һүүлээр, Улаан Армиин зэргэдэ уялгата албаяа хэжэ ерээд, түрэл СМУ-4-дэ мүнөө болотор хүдэлжэ байна. Эндэ эрхим бэрхэ, ажалшан хэһэ суурхаа.

— Олег, ажал хэрэг, бригада тухайгаа хөөрэжэ үгыт?

— Манай бригада комплексно юм. Юуб гэхэдэ, 22 хүнһөө бүридэһэн бригададамнай хүн бүхы мэргэжэлээр хүдэлжэ шададаг. Ямар нэгэн ушаршье, хүн нэгэнэйнгээ үгы байбал, бидэ орондонь ажаллаһань дүрэм болоо. Тиигэхэдэ хүдэлдэг шэнэ түүхэ шэнэ ашатайбди. Хэрэгтэй болоо һаань, гагнагуурашье, бэтон хүдэлгэгшэ, хүлэгшэ, шулуушанаар, модошо дархашанаар, бетонщигоор хүдэлдэг байнаб. Илангаяа манай бригадир Мурзин Бармар Семенович дүй дуршилтай байхаһаа гадна ажалаа эмхидхэхэдэ шадамар, ёһотойн аха нүхэрнай гэжэ хэлэхэ байнаб. Имнэ нэгэн һаналтай хүдэлмэрилһээр хамсыгаа шуугаад орлодог бригадада хүдэлһэмни миниин аза талаан гэжэ һанагшаб. Өөдолой үйлэдбэрин «Туяана» нэгэдэлэй эсхэлгын цехэй мүнөө үргэдхэн барижа дүүхаа дүтэлөөбди. Тэрэнэй хажуугаар 18-дахи квартапда хүргэдэй саад бодхоонобди. Хэрбээ маанадай һанаһан соо материалаар дутаангүй байгаа һаань, мүнөө «Туяана» нэгэдэлэй байшан тушаагаад байха һэмди.

...Шэнэ жэлэй һайндэр түлэг дундаа. һайнаар табигдаһан, бүдүүн хонгёо хоолойтой Жабар-Үбгэн Снегурочка аша басагантаяа шадамар бэрхэ хүн зонииие нэгэдүүлэн, миниин хаража һуухаар бэшэ һонирхолтойгоор хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэнэ. Ямар бэлиг шадабаритай зон энэ хүндэхэншье, хүдэлхэшье үүргые гүйсэдхэн гээшэб гэжэ һонирхонхонхоһонхой... хотын орон драмын театрай артистнууд Сергей Рыжов, Ирина Бабченко гэгшэд байба.

Залуушуулые гоёшоон хараха, һайндэрэй оршон байдалда һүүжа байтарни, зангаар нангай нэгэ хүбүүн дүтэлжэ, Шэнэ жэлэр амаршалба. Танилсаад, хөөрэлдэжэ һөөр байбалай ойлгоходоо, «Жилгражданстрой» трестын комсомолой комитедэй секретарь байжа байба. Ажал хэрэг, комсомолшууд тухайгаа хөөрэжэ байхадаа, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат мүнөө эн Москвада болоожо үнгэрһэн Бүхэдэлхэйн залуушуулай фестивальда хабаадаһан, Елена Ваулина тухай омогорхолтойгоор дурдана. Мүн Бурядай комсомолой шангай лауреат Долгор Молокшонова тушаа һайн үгэнүүдые хэлэнэ. Зүб даа, шударгы, түрүү хүнүүдээрээ омогорхонгүй яахаб.

Сэгээн галнуудаараа яларан, хүхюун, шуугаатай клубһаа гараад ябахадаа, залуу наһанай зали соо ябаһан эдэ эдир шамбай үетэндэ эжэлүүдгүй атаархал түрэхэдэл гээ һэн.

Р-Ц. ЛХАМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ёлкын үедэ.

Нютаг нютагай һонин

ЯАРМАГ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Районой түб һууринай «Огонек» гэжэ клуб соо худалдаа абагшадай һайндэр гэжэ үг, али Шэнэ жэлэй яармаг һабан үнгэргэгдэбэ. Тэрэниие районпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэбэ.

Үнгэржэ байгаа жэлдэ нимэ 14 яармаг эмхидхэгдэжэ, зоондо хамта 68 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа.

С. БУДАЕВА.

Хурамхаанай район.

ШЭНЭ БАЙШАНГУУД БОДОНО

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводай барилгын управлени барилгашадай барьһан байшангуудай гэр шэнэ жэлэй урда хана «һайн» гэһэн нэмэлтэйгээр ашаглалгада тушаагдажа, 54 бүлэ шэнэ гэртэ толлобо. Бүхыдөө үнгэрэгшэ жэлдэ 150 бүлэ болбосон гэр хэптэй байрын шэнэ гэртэ нүүжэ ороо. Гэр байраһаа гадна барилгашад 100 хүнэй нэгэ доро бээ эмшэлүүлхэ профилакторий, «Современник» кафе бариа.

В. СИУНОВА.

СОЁЛОЙ ҮДЭР — МТФ-дэ

Кабанскын районно библиотекын, хүн зоной хэрэглэлэй хангалгын үйлэдбэрин нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд банскын шубуунай фабрикын һүүлиин фермэдэ соёлой үдэр үнгэргэбэ.

Өөдолой мастер Л. Г. Димова, конструктор Л. А. Сиз... нова гэгшэд өөһэдынгөө ажал хэрэгүүд тухай хөөрэжэ... Үдэшн парикмахер Г. Н. Березкина прическануудые лекци уншаад, малшадые хангаа. Библиотекарь Е. Г. Ткаченко шэнэ номууд тухай хөөрэжэ, мастер А. И. Гущин Хүндэлэлэй самбарта ажалай түрүүшүүлэй фото-зурагууд...

С. БОРИСОВ.

ЯРУУНЫНХИД ЯҺАЛА ШҮҮБЭРИТЭЙ

Ярууниин районно энэ жэл лотерейн биледүүдээр шүүбэри ехэ байба.

30 мүнгэнэй лотерейгээр «Коммунизм» колхозой хонишон Дарисо Чимитовна Дубчинова «Зенит-19» фотоаппарат шүүгэ. Тэрэ 340 түхэриг сэнтэй юм.

Мүнгэн-зээриин лотерейн намарай тиражда 930 түхэриг сэнтэй «ИЖ-Планета» мотоцикл Эгэтын Адагта ажаһуудаг Д. Ц. Гурожапов шүүбэ.

Озерное поселогто ажаһуудаг С. Б. Бочиктуев ... түхэриг сэнтэй хибэс шүүгэ.

Ю. ГУТОРОВ.

Спорт

САНЫН ЗҮРГЭ ШАРЬЯАТАЙ

Санаар урилдалгаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада «Локомотив» бүлгэмэй санын бааза дээрэ үнгэргэгдэжэ, спортын хэдэн бүлгэмүүд болон клубуудай 90 гаран түлөөлэгшэд хабаадаһан байгаа.

Эхэнэрнүүдэй дунда 7,5 километрэй урилдаанда Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка, спортын мастерта кандидат Юлия Зайцева 29 минута 10 секунда саг харуулжа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Шэнэ-Элхиһээ ерэһэн Нина Андриевская тэрээнһээ оройдоол 20 секундаар гартажа, хоёрдохи һуури эзэлээ.

5 километрэй урилдаанда Баргажанай-Адагай дунда һургуулиин һурагша Наташа Николаева онсо шалгарба. Тэрэ энэ зайе 19 минута соо гаталһан байха юм. Наташатай сугтаа һурадаг Лена Думнова тэрээнһээ 6 секундаар гээгдэжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаба.

Түрүүшын үдэр эрэшүүл 15 километртэ урилдаба. Эндэ Буряадай багшанарай институдай студент, спортын мастерта кандидат Саян Жамбалов бусадһаа һураггүй һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Хоёрдохи һуури эзэлһэн «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Андрей Белоусов аяар 3 минутаар гартаһан байгаа.

Гэбэшье үглөөдэрынь А. Белоусов 20 километрые 1 час 09,57 секунда соо гаталжа, Буряадай АССР-эй чемпион болобо. Энэнь тэрэнэй түрүүшын ехэ амжалта гээшэ.

«Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Андрей Овсянкин залуушуулай дундаһаа 15 болон 20 километрэй зайда эрхимлэһэн байха юм.

Эдиршүүл coohoo туд бүлгэмэй суглуулагдамал командын гэшүүн Олег Смирнов, —15 километрэй, Селенгинск һууринһаа ерэһэн Сергей Бобыкин 20 километрэй урилдаанда илалта туйлабад.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр январиин 4-дэ Южно-Сахалинск хотодо үнгэргэгдэхэ Алас-Дурна зүгэй зонын наадanda хабададаха манай республикын суглуулагдамал команда бүридүүлэгдээ. Ю. Зайцева, Н. Андриевская, И. Жилина, А. Володина (хоюулаа технологическа институдһаа), С. Жамбалов, А. Грабовский, А. Белоусов, А. Овсянкин гэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ оруулагдаба.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Будамтуу

«ЯАҺАН ҺАЙН ЮМ...»

Гуурһан дэбтэр хоёрые хармаангалаад дүрэ буулгадаг аппарат үргэлөөд, Буряад орон соогуураа һайсахан лэ ябагдаа даа. Миниин ошожо үзөөгүй нютаг, хөөрэлдөөгүй хүн гэжэ Буряадаймнай элдин дэбисхэр дээрэ үгы тоонойёһотой даа. Юрэдөө, ошожо үзөөгүй нютаг тухай хэлэхэ болоо һаа, республикын географическа карта дээрэ тэмдэглэгдээгүй, баригдажа үрдеэгүй тосхонууд, посёлогууд, городууд байгаа бэзэ.

Гэн гэтэр. Шэнэ жэлэй урдахана би Яруунын-Эрдэни гэжэ гоё гэгшын городой бодошоод байһые үзэжэ зүүдэлээлби. 4—5 дабхар гэрнүүд бодошонхой, нарапай гэрэлые наадхуулан байна хэбэртэй. Яруунын шэлдэн улаан шэнэһэн тайгын оёорто олдоһон барагдашагүй баялиг малтамалые шанаржуулгын мантан томо комбинат бодошонхой. Теэд бад гэтэр бадхаһан хара утаанше харагдабагүй, оршон тойронхи байгаали набша намаагаа надхуулан ногоорһон зандаа.

— Хорин долоодохи съездын шиидхэбэри соо хараалагдаһан Озёрнын ГОК гээшэмнай энэ гүб даа,— гэжэ дүүрэн һайхан шарайтай ород хүн намда уһан буряадаар хэлэнэ.

— Зай, зай! Озёрный город гэжэ нэрлээгүй, Яруунын-Толон гэжэ ямар гоёор нэрлэжэрхёо гээшэбта? — гэжэ би бахархана хаб.

— Городой нэрэдэ нютагай шарай байха ёһотой ха юм,— гэжэ саадахимни хэлээд, гэнтэ саһан сагаан һахалтай Жабар-Үбгэн болошобо.

Городой үйлсын дундуур үлөөгдэһэн шэнэһэн, хуһан модоной оройгоор һүүлээ һагсайлгаад, хөөрхэн боро хэрмэд хөөрэн ниидэнэ. Тэдэниие угаа һайхашаан, өөдөө хинсайн-хинсайн хаража байтарни, нэгэ хэрмэн хаанаһаашьеб нарһанай борбоосгой олоод, шэдэн гэхэдээ, миниин магнайе тудажархиба. Ухаа алдаад... һэриншэбэб.

Бүри үсэгэлдэр һүни баһа зүүдэлбэб даа. Улаан-Үдын хоёрдохи ТЭЦ баригдашанхай, городой эмхи зургаануудай байшангууд, байрын гэрнүүд уни бутарма дулаахан болошонхой хэбэртэй.

«Байза, Южный посёлогто оршодог хүүгэдэй 55-дахи яслида ябадаг үхибүүдэй түрэлхид намда бэшэг бэшээ хамнай»,— гэжэ һанаад, редакци тээшээ автобусhoo, трамвайһаа хурдаар гүйжэ ерэбэб. Кабинет соогоо ороһоор лэ, үнөөхи бэшэгээ олобоб.

«55-дахи яслида ябадаг үхибүүд нёдондо жэл дааража үбэлжөө һэн. Оройдоол 9—12 градус дулаан байдаг байгаа. Үхибүүд таһалгануудсоогоо үбэлэйнгөө хубсаһа үмдөөд ябаха, мүн хубсаһатаяа унтаха.

Хүүгэдэй яслиин харьяата предприяти — Улаан-Үдын мяханай комбинат заһабари хэжэ үгэнэгүй»,— гэжэ яслиие даагша В. М. Иванова манда ойлгуулагша һэн. Харин мүнөө энэ ясли хэнэй мэдэлэй юм гэжэ ойлгохын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, 55-дахи ясли Улаан-Үдын шубуунай фабрикын мэдэлдэ үгтэнхэй гэжэ мяханай комбинадай хүтэлбэрилэгшэд маниие урдаа оруулаагүй. Теэд хүүгэдэй энэ эмхи зургаание хүсэд тушаажа абаадүйбди гэжэ шубуунай фабрикын хүтэлбэрилэгшэд харюусаа бэлэй.

Теэд хоёр предприятиин хоорондо төөриһөөр байтарнь «улаахан хамартай» үбэлэй хүйтэн эшхэрһээр хүрэжэ ерээд, үхибүүднай баһал даарaжа захалаа...» гэжэ сээжэ болотороо уншаһан бэшэгээ дахин уншаба хэбэртэйб.

Одоошье 55-дахи яслиин үхибүүд даарахаяа болижо, оодохон үмдэ самсаараа таһалгахануудсоогуураа гүйлдэжэ байна гээшэ, яаһан һайн юм гэжэ маһайтараа баярлажа байтараа һэришоод, өөрынгөөл байрын һэрюухэн таһалга соо бохиишоод унтажа хэбтэһэнээ ойлгоходоо, баһал зүүдэлбэ ха юмбиб гэжэ урмаа таһарбаб.

Урмаа таһарба гэлтэй... 55-дахи ясли одоошье Улаан-Үдын шубуунай фабрикын мэдэлдэ абтажа, заһабари хэгдээ гэжэ энэ предприятиин директор Г. П. Тюменцев дуулгаа һэмнай гэжэ һанаад, тэрэ үдэртөө Южный посёлок гүйлгэжэ ошобо гээшэб.

— Үхибүүднай үбэлэйнгөө хубсаһаар ябахаяа болинтоо. Тиигээшье һаа, таһалганууд соомнай һэрюухэн лэ ааб даа,— гэжэ В. М. Иванова дуулгаба.

Һөөргөө бусажа ябатараа, ПТУС-ай хүдэлмэришэдэй хүүгэдые хүмүүжүүлжэ байдаг 92-дохи ясли-садта орожо үзэбэб.

— Таһалганууд соохи температурын хэмжээн нормоhoo доогуур даа. 18—20 градусай орондо 15—16 байжа байха. Бүтүү электропсэшэнгээр дулаасуулнабди. Хэды шэнээн зайн гал галданабибди? Теэд үхибүүдэй бэеын элүүр юунһээшье үнэтэй байна бшуу! — гэжэ ясли-садые даагша Галина Александровна Чернецкая урихаар энеэбхилнэ. — Хоёрдохи ТЭЦ-эйнгээ баригдахада, одоо жаргана аабзабди даа!

Үнгэрэгшэ һүни — Кремлиин курантнуудай 12 сохилоод, Зүүн Сибириин дайдада Шэнэ жэлэй ерэһые мэдүүлһэн хойно битнай хүнжэлдөө ороходоо... баһал зүүдэлбэлдэа.

Октябрьска районой зүүн-урда зүгые барагсаан эзэлжэ, бирсагар олон гэрнүүдээ бодхоон һубарюулһан 40-дэхи, 41-дэхи, 43-дахи, 44-дэхи, 46-дахи, 47-дохи кварталнуудта соёлой шэнэ байшан, «Субад» гэжэ кинотеатр баригдашоод лэ, тэндэхи хүн зон тэдэнээ хойно хойноhocь толложо, ехэл баяртайнууд хэбэртэй.

— Яаһан һайн юм! Хүл гарайнгаа шархирангүй, бараг байхада, кинодо ошохолди,— гэжэ сагаан толгойтой нэгэ үбгэн баярлана.

— Соёлойнгоо байшанда фольклорно ансамблиин бии болоо һаа, биишье ябажа, урданай дуунуудые залуушуулда заажа үгэхэлби! — гэжэ һаншаг сагаан төөдэй баяраа мэдүүлнэ.

Гэнтэ үүдэн нээгдэжэ, 49-дэхи һургуулиин директор К. И. Иванов гоёор энеэбхилһээр орожо ерээд:

— Нүхэд! Манайтнай һургуули одоошье нэгэ халаанда хүдэлхэ болобо даа! — гэжэ мэдүүлбэ.

— Яагаад?! Хайшан гээд?! — гэлдэн, һурагшад, түрэлхид, багшанар гэнтэ хаанаһаашьеб сугларжа, Казимир Исаковичые тойрошоно.

— 46-дахи, 41-дэхи, кварталнуудта һургуулинууд баригдаа!

— Яаһан һайн юм! — гэжэ хамагтай хамта хашхаран гэхэдээ, баһал һэришоод лэ, дахин зүүдэнэй альбанда мэхэлүүлһэндээ голхороод, яаралтайхан бодожо, энэ тэмдэглэлээ бэшэһэн байнаб...

«Яаһан һайн юм!» гэжэ үнэхөөрөө хашхархаар харюу нэгэтэ дуулдахал аабза гэжэ найдахамнай гү, хүндэтэ уншагшад!..

Найдахал ёһотойбди. Юундэб гэхэдэ, Эхэ оронойнмнай хүгжэлтэ улам хурдан болоно. Тиихэдэнь бидэнэй һанаанше хурдан боложо, түсэб даабаринууд түргэн дүүргэгдэһэй гэжэ хүсэһэн хүсэлөө үдэртөөшье ажалдаа шэбшэжэ, һүниндөөшье зүүдэндээ хаража ябахадаа, Эхэ оронтоёо адлихан амилһанаа мэдэрнэ ха юмбибди!

КОНКУРСЫН ДҮНГҮҮД

Жэлһээ жэлдэ соносхогдодог заншалта болоһон «Ма... най үеын хүн» гэжэ очерк... нуудай конкурсын дүнгүүд гар... гагдаба. Тэрээндэ хабаадаһан уран зохёолшод, журналистнууд, хүдэлмэришэн ба хүдөө... бэшэгшэдэй хэдэн хүдэлмэ... ринүүдые жюри хараад үзөөд, түрүүшын шан хэн... шье олгохогүй гэһэн шиидхэбэри абаба. Хоёрдохи шан... да Цырен-Дондок Хамаева... «Үдэр бүринь үнгэтэй» гэһэн очерк хүртоо. Тииходэ гур... бадахи шан журналистка Ха... дажап Дампиловада «Адуу... шан» гэжэ очеркын түлөө ... гогдоо.

Мүн лэ заншалта болоһон «Буряад орон-85» гэжэ фото-зурагуудай конкурсын дүн... гүүд гаргагдаа. БАМ-ай Буряадай участогһаа буулгагдаһан уран хурса удхатай, ш... нар һайнтай бүхэли бүлэг фото-зурагуудые толилуулһан Владимир Матвиевск... нэгэдэхи шан олгогдоо. «Үб... лэй этюдүүд» гэһэн фото-зурагай түлөө хоёрдохи ш... Жаргал Халбазыков а... болобо. Харин гурбадахи ш... үнинэй хоёр фотожурналистну... Павел Бурмакин, Федор С... рокин гэгшэдтэ олгогдобо.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ТОГТООЛ БАТАЛАН АБАБА

УЛААН-БААТАР. «Монголсовцветмет» гэжэ монгол-совет ажахын хамтын нэгэдэлэй интернациональна коллективэй ажал ябуулга тухай тогтоолые МНРП-гэй ЦК баталан абаба.

МНРП-гэй XIX съездые, КПСС-эй XXVII съездые угтуулан, нэгэдэлэй ажалшадай абаһан үндэр ехэ социалис уялганууд ерэхэ жэлэй, мүн Монголой наймадахи табан жэлэй социально-экономическа хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна гэжэ документ соо хэлэгдэнэ. Эрдэм, техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дуршалые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэ, нөөсэнүүдые элирүүлэгдэ, ашаглалгада үндэһэлһэн эдэ социалис уялганууд монгол арадай политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэлые дэлгэрүүлхэ арга олгоно.

«Монголсовцветмет» нэгэдэлэй горнягуудай абаһан үндэр уялгануудые һайшаахадаа, МНРП-гэй ЦК энэ үүсхэлые дэмжэжэ, монгол болон совет коммунистнуудай дээдэ хуралдаануудые үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудаар угтахыень ороной промышленна предприятинуудай ажахын эмхинүүдэй коллективүүдые уряалба.

ҮНЭН СЭХЭ ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ ДЭЭРЭ

НЬЮ-ЙОРК. Уласхоорондын экономическа харилсаае үнэн сэхэ үндэһэ һуури дээрэ дары түргөөр шэнэдхэн хубилгаха гээшэ шухала удхата шанартай гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн һаяхан дүүрэһэн 40-дэхи сессиин делегадууд үшөө дахин тэмдэглэбэ.

Экономическа шэнэ гурим тогтоолго мүнөө үеын гол шухала зорилгонуудтай, — уласхоорондын байдалые һайжаруулгатай, ядерна дайнай аюулые зайсуулан саралгатай таһаршагүй холбоотой юм гэжэ бүхы түбинүүдэй гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд тэрэнэй һайшаан абаһан тогтоол соо онсолон заана. Имагтал бата эб найрамдалай оршон байдалда арадуудай экономическа ба социальна дэбжэлтэ туйлагдаха, имагтал гүрэнүүд хоорондын харилсаануудта этигэл найдалые бэхижүүлгын замаар экономикын талаар үнэн зүб, адли тэгшэ эрхэтэй холбоо барисаа тогтоожо болохо байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Зүгөөр социалис болон хүгжэжэ байгаа оронуудай уласхоорондын экономическа шэнэ гурим тогтоохын тула ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргажа байхадань, империалис гүрэнүүд экономическа харилсаа холбооe таһалха, дэлхэй дээрэхи байдалые улам түгшүүрилтэй болгохо хараа шэглэл бэелүүлжэ байһаниинь халагламаар гэжэ делегадууд батална.

Политическэ хашалта харшалалта үзүүлхын, хардалга гүрдэлгэ хэхын тула барууна й оронуудай худалдаа наймаанай-экономическа холбооe хангалтагүйгөөр һамбаашалан хэрэглэхые оролдодог байһаниинь ООН-ой гэшүүн-оронуудай һанаасынь зобооно.

ДАРЫ ЗАРЛАГДАБА

НЬЮ-ЙОРК. Лесотодо эсэргүүгээр ЮАР-ай үүдхэһэн эзэрхэг түримхэй зэбсэгтэ ябуулгые хаража үзэхын тула ООН-ой Аюулгүйн Совет дары зарлагдаба. Энэ оронhoo саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхиин Аюулгүйн Соведэй Түрүүлэгшын нэрэ дээрэ эльгээһэн бэшэг соо заагдаһанай ёһоор, Лесотын ниислэл хотодо ЮАР-ай добтолһонһоо уламжалан, алуулһаншье хүнүүд бии. Преториин засаг захиргаан хүршэ оронуудтаа эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулгануудаа үргэлжэлүүлһээр. Тиигэжэ уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда уршаг тойбо тохёолдуулагдаба. Преторидо эсэргүү нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абахыень заһиим оронуудай түлөөлэгшэд Аюулгүйн Соведые уряалаа. Гэбэшье Аюулгүйн Соведтэ расистнуудые үмөөрдэг баруунай гүрэнүүд иимэ хэмжээнүүдые абалгада һаад тойбо ушаруулна.

ЮҺЭДЭХИ СЕССИ

ГАВАНА. Кубын хоёрдохи зарлалай Арадай засагай Национальна Ассамблейн юһэдэхи сесси эндэхи Конгрессүүдэй ордон соо нээгдэбэ. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастро тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Сессиин делегадууд хэдэн шухала документнүүдые, тэрэ тоодо 1986 оной ороной социально-экономическа хүгжэлтын ниитэ нэгэн түсэбые, Гүрэнэй бюджедые зүбшэн хэлсэнэ.

Сессиин хүдэлмэриин түрүүшын үдэр Кубын парламентаринар республикын Гүрэнэй Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй болон Юстициин министерствын тоосоонуудые, мүн Арадай засагай Национальна Ассамблейн уласхоорондын холбоо барисаанай талаар тоосооe зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Юстициин министерствын тоосооe зүбшэн хэлсэхэ үедэ Фидель Кастро үгэ хэлэхэдээ, тусхайлбал, ороной экономическа амжалтатай ажал ябуулгын шухала эрхэ нүхэсэл болохо ажалай журамые наринаар сахиха шухала гэжэ тэмдэглээ.

ЭНЭ ЖЭШЭЭЕ ДАГАХА ЁҺОТОЙ

ВЕНЭ. США Советскэ Союзай жэшээе дагажа, ядерна бүхы тэһэлэлгэнүүдые болюулха тухай соносхохын түлөө Эсэргүүсэлтын тэмсэлиинэй уласхоорондын федераци замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтэн гаргаха аюулай тохёолдуулагдажа, байхада, ядерна дайнай хёмороо зүришэлдөөнэй аюулые һулаaруулха талаар шэглүүлэгдэһэн шухала хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ федерациин бюрогой Венэдэ толилогдоһон мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. США болон СССР-тэ ядерна тэһэлэлгэнүүдые зогсоохо, мүн иимэ тэһэлэлгэнүүдые хорихо тухай хэлсээ баталха гээшэ энэ талаар хэгдэһэн түрүүшын шухала алхам болоно.

ЯНВАРИИН УЛАРИЛ ЯМАР БАЙХАБ?

Январь һара Буряад орондомнай бага саһатай, ехэ үүлэгүй, аалин намдуу байдаг. Жабарай шангадаад абахада, газарай хүрьһэн дээрэхи агаарта үдхэн манан удаан тогтодог гээшэ. Һүниндөө 40 градус хүрэтэр агаарай хүйтэрхэдэ, иимэл манан бии болодог ха юм.

Буряад оромнай ехэ уһан далай, океанһаа холо оршодог. Тиимэһээ январь һарада агаар ехээр хүрэжэ, бүри үдхэрһэн шэнжэтэй болодог ааб даа. Даралтынь дээшэлжэ, эгээл дээдэ тэмдэгтээ хүрэхэтэй хамта, Азиин үбэлэй антициклон гэхэ Байгалай үмэнэхи хизаарта тогтодог.

Январь һарада агаар, декабрьтай сасуулхада, дунда зэргээр 2—6 градусаар хүйтэн болохо.

Шэнэ жэлэймнай январь һарада агаар дунда зэргээр 20—24 градус, хойто нютагуудта 26—29 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ. Саһан балай ехээр орохогүй.

Январиин түрүүшын арбан хоногто сэлмэг, жабартай үдэрнүүд тогтохо. Һүниндөө 30—35, хойто болон баруун районуудта 37—42, Байгал шадар 20—25, үдэртөө 20—25 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Һарын бусад үдэрнүүдтэ бүрхэжэ, сэлмэжэ байха, хоёрдохи арбан хоногой эхеэр, хүушаар, мүн гурбадахи декадын дундуур зарим нютагуудта саһан орохо. Баруун-хойноhoo секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Сагай уларил һүниндөө 25—30-һаа 32—37 градус, үдэртөө 20—25-һаа 15—20 хүрэтэр хубилжа байха.

Н. АФОНИНА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Совет арадта шэнэ жэлэй хандалга» — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой совет телевиденеэр хэлэһэн үгэ. «КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Шэнэ жэлэй ажалай бэлэгүүд». ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Мэндэ амар, ажалай шэнэ жэл»— Ю. Родьевой публицистическэ статья. «Бидэ миллионернүүдбди» — корреспонденцинүүдэй суглуулбари. «БАМ- хүнүүд ба үйлэ хэрэгүүд» —материалнуудай суглуулбари. «Совет орон шэнэ жэлые угтана» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хамагай үндэһэн—хилээмэн» У. Симухинай статья. «Үеэнай бидэниие шэлээ» — Левченкын публицистическэ шэнжэтэй фельетон. «Бидэ интернационалистнуудбди». «...хы жэлнай шэнэ байгаа» Л. Лабаровагай статья. «Областной партийна конференциин делегат». «Үгүүлэлэйдэһэн боломоор ушар» — Бадмаевай статья. Нютаг нютагай һониной дэлжэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ жэлэй хүхюун саг» — материалнуудай суглуулбари. «Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ юу болоноб» — ТАСС-ай ба АПН-эй корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Телевидениин программа. ...носхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

СРЕДА, ЯНВАРИИН 1
ШЭНЭ ЖЭЛЭЭР!

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Баримтата фильм. 10.05—Үхибүүдтэ мультконцерт. 10.50 — Ородой болон совет поэдүүдэй шүлэгүүдээр хүгжэмтэ найруулга. 11.20—Шэнэ жэлэй циркын программа. 12.05 — Эдир дуушадай концерт. 13.05 —Кубын национальна һайндэртэ—Сүлөөлгын үдэртэ. Кубын телевидениин программа. 14.15 — «Совет газар дээрэ уулзалга». 14.35—«Проделки сорванца»—уран һайханай фильм. 15.50 — «Спасибо, музыка, спасибо!»—киноконцерт. 16.35 — «Что такое «Ералаш»?—телефильм. 18.45 — Хоккейгээр нүхэд ёноной уласхоорондын уулзалга. «Монреаль Канадиенс»—ЦСКА. 20.40—«Карнавал». 1-дэхи сери. 22.00—«Время». 22.35 — «Карнавал». 2-дохи сери. 23.50—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.15 — Баримтата фильм. 9.35—Кубын аялга ...чууд. 10.00—Псковой музей-усадьба. 10.40 — Баримтата фильм. 10.50 — Мультфильмнүүд. 11.25—Волейболоор уласхоорондын уулзалга. КНР болон дэлхэйн суглуулагдамал команданууд. 12.05 — «Принцесса цирка». 1-дэхи, 2-дохи сери. 14.35 — Дэлхэйн арадай уран бэлиг. 15.05—«Байкал» Крылова и шуточные песни» фильм-концерт. 16.10—А. С... ронов. «Миллион за улыбку» Гүрэнэй Моссоведэй нэрэмжэтэ академическэ театрай фильм-зүжэг. 18.20 — Сальваторе Адамо дуулаха (Бельги). 19.00 —Мультфильм. 19.35 — Белоруссин ССР-эй техническэ ... ралсалай уран һайханай кино лективүүдэй концерт. 20.00 Уласхоорондын шэнжэлгэ. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашууд!». 21.15—«Стихов... бимейшие строки» — фильм-концерт. 21.50 — Баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22... —«Синие розы для Балерины» — фильм-концерт.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРАШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03714. Заказ № 1. Индекс 04649